

MAKS - Uteliv nedre Glomma

Erfaringsbasert håndbok i ansvarlig alkoholhåndtering

Innhold

KAP. 1 FORMÅLET MED MAKS UTELIV I NEDRE GLOMMA	s.6
1.1 Ansvarlig alkoholhåndtering	s.7
1.2 MAKS Uteliv nedre Glomma	s.7
1.3 Organisering av samarbeidsforum	s.8
1.3.1 MAKS arbeidsgrupper	s.10
1.4 Interkommunalt og tverretattlig samarbeid	s.12
1.5 Kompetansekrav	s.13
KAP. 2 FORVALTNING	s.15
2.1 Saksbehandling	s.16
2.2 Fra søknad til drift	s.17
KAP. 3 TILSYN OG KONTROLL	s.18
3.1 Kommunen	s.19
3.1.1 Kontroll av internkontrollsystemet etter alkoholoven (IK-alkohol)	s.22
3.1.2 Samordnede kontroller	s.22
3.1.3 Ved brudd på regelverket	s.24
3.2 Politiet	s.24
3.2.1 Politiets avvikshåndtering	s.26
3.2.2 MAKS Orden	s.28
3.2.3 Ordensvakttiltak	s.29
3.3 Statistikk	s.30
3.3.1 Politiets statistikk	s.30
3.3.2 Statistikk fra tre utvalgte steder i Fredrikstad	s.31
KAP. 4 FESTIVALER, ARRANGEMENT OG ANDRE INNSATSOMRÅDER	s.33
4.1 Russen, studenter og 18-årssteder	s.33
4.2 Festivaler, arrangementer og jubileer	s.34
4.3 Julebord	s.36
4.4 Narkotikaproblematikk	s.38
4.5 MC klubber	s.38
KAP. 5 IMPLEMENTERING	s.39
5.1 Kommunen	s.40
5.1.1 Økonomi	s.40
5.2 Politiet	s.43
5.3 Bransjen	s.43
5.4 Kompetanseinstitusjoner	s.44
5.5 Folkeopplysning	s.45
5.6 Media som holdningsskapende kanal	s.46
5.6.1 Erfaringer fra MAKS nedre Glomma	s.47
KAP. 6. VEDLEGG	s.49
NYTTIGE LENKER	s.63

Forord

Nedre Glomma med Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler er Norges femte største region. Vi nærmer oss Trondheim i antall innbyggere og våre bysentrum er i en rivende utvikling. Undersøkelser viser at vi er landets tredje mest attraktive område å flytte til. Det gir oss muligheter, samtidig gir det oss utfordringer.

I nedre Glomma er vi stolte av å kunne skilte med et pulserende uteliv fylt med hyggelige kaféer, restauranter og barer. Dette tilbudet er noe av det som gjør oss til attraktive byer å bo i og flytte til. Det er også en forutsetning at innbyggerne samtidig opplever at det er trygt å ferdes i byene våre både på dag-, kvelds-, og nattestid.

På 2000-tallet opplevde vi at bysentrum ble oppfattet som utrygt å ferdes i på nattestid. Det var med dette utgangspunktet MAKS-samarbeidet ble startet. Gjennom et tettere samarbeid og tydelig regelverk skulle politiet, våre tre kommuner, utestedenes ansatte og vaktelskaper skape et tryggere uteliv.

Samarbeidet inkluderer blant annet kurs i ansvarlig vertskap for ansatte i serveringsnæringen, politigodkjent vakthold, like forutsetninger for utestedene gjennom felles rammebetingelser og bevillingsvilkår i hele regionen.

Politiets statistikker viser at innsatsen har gitt resultater. Antall registrerte voldssaker har gått betydelig ned de siste årene, og politiet uttaler at byene er tryggere enn noensinne.

MAKS-samarbeidet har bidratt til å gjøre Fredrikstad, Sarpsborg og Hvaler til trygge og hyggelige kommuner å ferdes i, med en seriøs og kompetent serveringsnæring.

Godt arbeid, med ansvarlig alkoholhåndtering over mange år, gir resultater!

Jon-Ivar Nygård
Ordfører Fredrikstad

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Eivind Norman Borge
Ordfører Hvaler

HVALER KOMMUNE

Sindre Martinsen-Evje
Ordfører Sarpsborg

Sarpsborg
kommune

Innledning

Gjennom denne håndboken ønsker vi å vise hvordan tre nabo-kommuner av ulik størrelse og med store forskjeller i utfordringer knyttet til utelivet har klart å samles om en felles satsing for et trygt og hyggelig uteliv. I håndboken dokumenterer vi hvordan MAKS er organisert, arbeidsformer, tiltak og resultatene av samarbeidet.

MAKS Uteliv er et samarbeidsforum og en arbeidsmetodikk i kommunene nedre Glomma - Sarpsborg, Hvaler og Fredrikstad. Vi håper at denne håndboken kan være til inspirasjon og hjelp for andre kommuner som skal implementere ansvarlig alkoholhåndtering.

Håndboken er skrevet på oppdrag fra MAKS Forum og KoRus-Øst.

Arbeidsgruppen har bestått av:

Gry Haugland – spesialkonsulent Fredrikstad kommune

Tone Faale – SLT-koordinator Sarpsborg kommune

Inge Jensen – ordenssjef i Politiet Fredrikstad

Dick Ekerøth – spesialkonsulent Fredrikstad kommune

*«Vil du oppleve trygghet,
må du bidra til trygghet»*

Eivind Borge, ordfører Hvaler

Skjærhalden Hvaler

kap 1

Formålet med MAKS Uteliv i Nedre Glomma

MAKS er et interkommunalt samarbeidsforum med mål om å utvikle et trygt og hyggelig uteliv ved å redusere og forebygge overskjenking, skjenking til mindreårige, vold og ordensforstyrrelser.

MAKS står for:

*Myndighet,
Ansvarlighet,
Kontroll og
Samarbeid*

MAKS skal legge til rette for dialog og samarbeid mellom bransje, politi og kommune. Innsatsen skal bidra til økt kompetanse og kvalitet på kontrollvirksomheten.

Kommune, politi og utelivsbransje er hver for seg, og sammen, ansvarlig for å gi innbyggerne gode og trygge møtesteder og forebygge rusrelaterte skader og vold.

MÅLET MED MAKS UTELIV

- Trygt og trivelig uteliv
- Unngå overskjenking
- Unngå skjenking av mindreårige
- Hindre rusrelatert vold
- Bedre og mer effektiv kontroll
- Lik praksis i kommunene
- Forutsigbarhet for bransjen

1.1

Ansvarlig alkoholhåndtering

MAKS er utviklet etter modell fra den nasjonale satsingen Ansvarlig alkoholhåndtering som først og fremst er helsepolitikk. Servering og salg av alkohol kan gi inntekter, arbeidsplasser og trivsel i kommunen, men det kan også føre til store kostnader og menneskelige lidelser. Derfor skal kommunen ha folkehelseperspektivet med i alkoholpolitikken.

Ansvarlig alkoholhåndtering bidrar til:

- Tryggere uteliv og nærmiljø
- Mindre uro, vold og skader
- Forutsigbare vilkår for utelivsbransjen
- Større forståelse av skjenkebestemmelsene
- Økt trivsel for gjester og ansatte på utesteder

1.2

MAKS Uteliv nedre Glomma

I 2007 besluttet Sarpsborg, Hvaler og Fredrikstad å gå sammen om et interkommunalt prosjekt for et tryggere og triveligere uteliv i Nedre Glomma regionen¹. Fredrikstad kommune tok initiativet til et oppstartsmøte om Ansvarlig vertskap² som er et kompetanseprogram om alkoholloven.

Med økonomisk støtte fra Helsedirektoratet, ble en interkommunal prosjektgruppe med representanter fra bransjen, politi og kommunene opprettet. Resultatet ble en lokaltilpasset satsing basert på tverrfaglig samarbeid, helhetstenking, kompetanse og lokal forankring.

Det ble ansatt en prosjektleder som fikk i oppdrag å bygge gode relasjoner med utelivsbransjen og skape grunnlag for et godt samarbeid mellom aktørene.

Kommunene inviterte til en bransjedag for blant annet å utvikle et kursprogram til Ansvarlig vertskap. Målet var å bedre dialogen mellom bransje, politi og kontrollmyndighetene. Det var avgjørende at kurset ble tilpasset lokale forhold. KoRus-Øst (Kompetansesenter rus – region øst) var veileder, motivator og kunnskapsleverandør for prosjektet.

I perioden 2009-2010 deltok nedre Glomma i Helsedirektoratets «kontrollprosjekt³». Målet med kontrollprosjektet var å utvikle nye metoder for god salgs- og skjenkekontroll. Gjennom dette prosjektet ble «MAKS Uteliv nedre Glomma⁴» etablert.

¹ Nedre Glomma regionen består av kommunene Fredrikstad, Hvaler og Sarpsborg

² Ansvarlig vertskap se helsedirektoratet.no

³ Kontrollprosjektet til Helsedirektoratet var et prosjekt 2008 – 2010, hvor 9 kommuner deltok for å utvikle nye og bedre kontrollmetoder for god salgs- og skjenkekontroll. Rapportene etter prosjektet dannet grunnlag for Helsedirektoratets kontrollveileder.

⁴ MAKS uteliv nedre Glomma, interkommunalt samarbeid om trygt uteliv mellom Sarpsborg, Hvaler og Fredrikstad kommuner

1.3

Organisering av samarbeidsforum

Kommunene leder partnerskapet MAKS og veksler på å være vertskommune for driften med to år av gangen. Arbeidet organiseres med likeverdig representasjon fra kommune, politi og utelivsnæring. Det er viktig at politikerne orienteres og involveres i arbeidet. Det gjøres blant annet gjennom seminarer og jevnlig informasjon i politiske utvalg. Ved ny valgperiode inviteres politikere og utvalg til en kurs/informasjonsdag om MAKS Uteliv.

«MAKS samarbeidet har bidratt til at vi har en mye bedre dialog med næring og politi og at byene oppleves som tryggere å være i.»

Jon-Ivar Nygård, Ordfører Fredrikstad

Bryggepromenaden i Fredrikstad

Ved etableringen av MAKS samarbeidet var det viktig å få det godt forankret. For å lykkes å nå målet med å skape et trygt og hyggelig uteliv var det også avgjørende at det var vilje og aksept i organisasjonene til å tenke og planlegge langsiktig. Etablering av og jobbing med Ansvarlig alkoholhåndtering er et kontinuerlig og langsiktig arbeid.

GODE RÅD

Organiseringen og ledelsen av samarbeidet må forankres gjennom vedtak i partnernes styrende organer og planverktøy. MAKS Uteliv bør også forankres i politiråd. Det gir korte linjer internt og muligheter for nær kontakt mellom politi, saksbehandlere og politikere.

Eksempelvis i:

- **Kommunens og politiets virksomhetsplaner**
- **Alkoholpolitisk handlingsplan og retningslinjer**
- **Fagplaner; rusmiddelpolitisk og folkehelseplan mv.**
- **Politiske utvalg, Bystyret/Kommunestyret, Formannskap/plan og økonomiutvalg**
- **Politiråd**
- **Utelivsnæringens lokale organisasjon**

MAKS Forum er det felles overordnede samarbeidsorganet. I forumet gjennomføres det fire møter per år, tre halvdagsmøter og et to-dagers seminar. Her besluttet satsingsområder og det nedsettes arbeidsgrupper med ansvar for spesifikke temaer og innsatser. Arbeidsgruppene er satt sammen med bred partsrepresentasjon med delegert beslutningsmyndighet for å sikre effektiv gjennomføring av MAKS tiltak.

Kommunene representeres av saksbehandlere, fagrådgivere, kontrollselskap og politikere. Politiet er representert ved ordenssjef, lensmann eller ansvarlig for MAKS Orden. Utelivsnæringen er representert ved næringsforeningen eller eventuelt frivillige seriøse aktører.

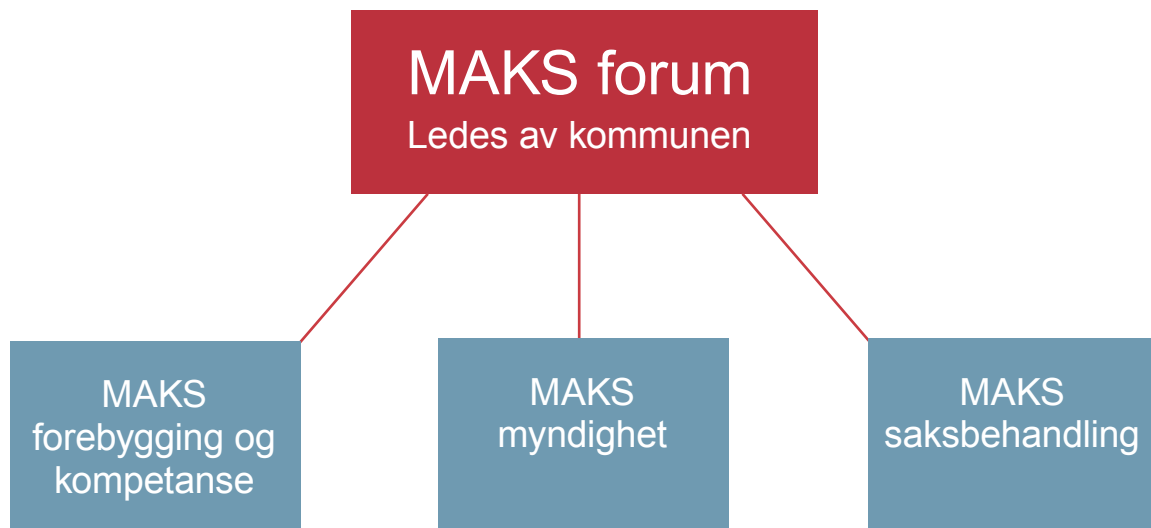

Fig. 1: MAKS Uteliv nedre Glomma er per 2016 organisert i tre hovedarbeidsgrupper underlagt MAKS Forum. Disse er; MAKS Forebygging og kompetanse, MAKS Myndighet, og MAKS Saksbehandling.

1.3.1

MAKS arbeidsgrupper:

De tre arbeidsgruppene er tildelt ansvar for hver sine innsatsområder. Mandatet er å utvikle tiltak for å nå målene i MAKS. Gruppens innsatsområder og sammensetning er ikke endelige og endres i takt med samfunnsutfordringene. Gruppene er «hands on» og tett på praksisfeltet. Tiltak utvikles, iverksettes, evalueres og justeres fortløpende.

MAKS Forebygging og kompetanse har ansvar for:

- å utvikle felles informasjonsstrategi, kampanjer, plakater m.m.
- informasjon til politikere, fagmiljøer, media, bransje, departement, fylke, kommuner og andre aktører
- å arrangere alkoholpolitiske seminar
- å orientere Formannskapet i kommunen om MAKS

I tillegg har denne gruppen ansvar for:

- å utvikle gode kurstilbud til bransjen
- å videreutvikle AV-kurs
- å arrangere temakvelder for serveringsbransje og vaktelskap

MAKS Myndighet har ansvar for:

- å videreutvikle kontrollmetodene
- å drive utstrakt veiledning
- å utøve tverretatlig samhandling og kontroll
- å følge opp internkontrollsystemer
- å informere om kommunenes kontrollvirksomhet
- oppfølging og videreutvikling av MAKS Orden

MAKS Orden er en politimetode der:

- politiet håndhever alkoholoven
- politiet har fokus på gjestenes beruselse
- politiet samarbeider med ordensvaktene og ansatte på utestedene
- politiet er synlig tilstede i byen i helgene
- politiet er en aktiv samarbeidspartner for å skape et trygt og trivelig uteliv

Politiets hovedoppgave er å opprettholde ro og orden

MAKS Saksbehandling har ansvar for:

- å utarbeide felles rutinebeskrivelser for saksbehandling av salgs- og skjenkesaker
- å utvikle gode metoder for å veilede søkere
- å samkjøre bruken av vilkårsadgangen for å sikre en seriøs næring
- å utvikle gode forvaltningsverktøy
- å saksbehandle felles saker for eksempel festivaler
- å videreutvikle faget ved å delta i faglige nettverk bl.a. ulike saksbehandlerforum

MAKS Forum seminar 2016

1.4

Interkommunalt og tverretatlig samarbeid

I 2011 vedtok politikerne å videreføre samarbeidsmodellen MAKS Uteliv nedre Glomma som en del av ordinær drift i kommunen. Det førte blant annet til at kommunene i nedre Glomma-regionen i fellesskap utarbeidet alkoholpolitiske retningslinjer med like vilkår om at om at styrer og stedfortredere skal delta på kurs i Ansvarlig vertskap. Målet er lojalitet om regelverket og økt kunnskap om Ansvarlig alkoholhåndtering.

Tverretatlig samarbeid er et viktig tiltak i MAKS. Det avholdes fire-fem møter i året og det er et mål å avholde et fellesmøte i året for nedre Glomma-regionen. Kommunen og politiet innkaller til de tverretatlige samarbeidsmøtene. Hensikten er å bli kjent og gjøre det enklere å dele informasjon, diskutere felles utfordringer, systematisere samarbeidet og planlegge samordnede kontroller. Se også kapittel 3.1 om samordnede kontroller.

MAKS har et bredt spekter av virkemidler og tiltak for å nå målene om et trygt og hyggelig uteliv. Samarbeidet har vist seg å være nyttig for alle parter og det bidrar til økt forståelse og respekt for hverandres roller.

1.5

Veiledning og kompetansetiltak

MAKS utvikler og gjennomfører en rekke kompetansehevende og kvalitetsutviklende tiltak for utelivsbransjen. Tiltakene dreier seg oftest om å formidle informasjon, kunnskap og veiledning i praksis. Kompetansen formidles via egne MAKS-arrangementer, møter og kurs, men også ved deltagelse på utelivsbransjens egne arenaer. Tiltakene bidrar samtidig til å opprettholde god dialog og samarbeid.

Kompetansetiltak

- Stedlige Ansvarlig vertskapskurs og e-læring.
- Kurs- og opplæringstilbud om konflikthåndtering, diskriminering og narkotika.
- Kurs og samarbeidstiltak om særskilte innsatsområder som narkotika, julebord og sommersesong, russ/studenter/18-årssteder og MC-miljøer.
- Fellesmøter foran festivaler og større arrangement med videre.
- Personalmøter for ansatte i kontrollselskaper og utelivsbransjen.
- Gjennomføring av veiledende 3-partssamtaler ved behov.
- Veiledning og individuelle samtaler om internkontroll - IK-alkohol.

1.5

Kompetansekrav

Kommunene i MAKS har utarbeidet likelydende alkoholpolitiske retningslinjer for perioden 2016-2020. I retningslinjene er det satt som vilkår at alle som jobber med skjenking skal ha gjennomført og bestått e-læringskurset i Ansvarlig vertskap. Målet er å sikre at alle som skjenker alkohol har nødvendig kunnskap til å utøve ansvarlig alkoholhåndtering og forebygge rusrelatert vold. Det betyr blant annet å ha kunnskap om at det er straffbart å skjenke mindreårige og åpenbart påvirkede gjester.

Alle som jobber med skjenking i Fredrikstad, Sarpsborg og Hvaler skal ha gjennomført og bestått e-læringskurset Ansvarlig vertskap.

I tillegg stilles det vilkår om at styrer og stedfortreder skal ha deltatt på et "stedlig" Ansvarlig vertskapskurs i løpet av ett år etter at bevillingen er gitt. Stedlig kurs er et dagskurs som arrangeres av kommunen, se vedlegg med forslag til kursprogram. I det stedlige kurset er det lagt opp til dialog og samarbeid om lokale utfordringer.

Tilstede på kurset er lokal politi, skjenkekontrollør, kommunal saksbehandler på bevillingssaker og eventuelt andre sentrale myndighetspersoner som for eksempel politikere, brannvesen og helsevesen.

STYRER OG STEDFORTREDER:

DE SOM JOBBER MED SKJENKING:

Fig. Kompetansekrav til styrer/stedfortreder og alle som skjenker alkohol

«Kunnskap er en motivasjonsfaktor og bra for omdømmet til serveringsnæringen. Det gjør mine ansatte tryggere i jobben de skal gjøre hos meg»

Fredrik Eriksen, Vertshuset Skjærhalden Hvaler

kap 2

Forvaltning

Den enkelte kommune behandler salgs- og skjenkebevillinger etter alkoholloven, vedtatte retningslinjer og planverk. I MAKS er det vedtatt felles alkoholpolitiske retningslinjer som blant annet innebærer like skjenketider og vilkår for tildeling av skjenkebevillinger. Felles retningslinjer sikrer likebehandling og gir forutsigbarhet, like konkurransevilkår og økt rettssikkerhet for næringen. Felles forståelse av det kommunale skjønnets etter alkoholloven gjør det lettere for politiet å samhandle på tvers av kommunegrensene.

«Nært samarbeid mellom kommunen, skjenkenæringen og politiet skaper felles forståelse og lik saksbehandling.»

Sindre Martinsen-Evje, ordfører Sarpsborg

Skulpturen Genesis - Olav den hellige grunnlegger av Sarpsborg By

Ansvarlig Vertskap e-læring

For å øke kompetansen hos ansatte i skjenkebransjen, er det utviklet et e-læringskurs i ansvarlig vertskap. Gjennom seks leksjoner får deltagerne; veiledning av erfarne bartendere om hvordan håndtere ulike situasjoner, en innføring i bestemmelser i alkoholloven og kunnskap om alkoholens virkning på kroppen.

Kurset finner du på www.ansvarligvertskap.no

Alle som skjenker alkohol skal ha gjennomført og bestått e-læringskurset i Ansvarlig vertskap. Kommunene i MAKS har stilt som vilkår at styrer og stedfortreder skal ha deltatt på stedlig kurs i Ansvarlig vertskap. Det stedlige kurset arrangeres av kommunene etter behov og minimum to ganger per år. Kurset omhandler alkoholloven, lokale retningslinjer, samarbeid, konflikthåndtering og lokale utfordringer i bransjen. Det arrangeres også andre kurs i for eksempel konflikthåndtering, narkotika og diskriminering for ansatte i bransjen. Målet er å øke kompetansen og kunnskapen til ansatte i utelivsnæringen.

«Å samarbeide om saksbehandling er kostnadseffektivt og bidrar til god kvalitet og likebehandling mellom kommunene»

**Jarle Leknes-Kilmork, spesialkonsulent
Fredrikstad kommune.**

2.1 Saksbehandling

I MAKS Saksbehandling utvikles gode og felles saksbehandlingsrutiner for behandling av søknader om salgs- og skjenkebevillinger. Det betyr at man må ha et nært samarbeid med andre myndigheter og rutiner for informasjonsdeling og innhenting.

Fylkesmannen i Østfold drifter et saksbehandlerforum for alle kommunale saksbehandlere i samarbeid med KoRus-Øst. Dette er et viktig forum for kunnskapsutvikling og kvalitetssikring av forvaltningsarbeidet. Forumet bidrar til kommunal forankring av alkohollovens forebyggende og folkehelseorienterte profil i alkoholpolitisk handlingsplan.

Fylkesmannen i Østfold - sakbehandlerforum (18 kommuner)

Målgruppe: Kommunale saksbehandlere av alkoholloven

Formål: Kunnskapsutvikling og kvalitetssikring av forvaltningsarbeidet

Organisering: To møter per år

Fylkesmannen er ansvarlig for innkalling/referat

Effekt: Presedens i klagesaker. Likebehandling/rettsikkerhet. Høy kvalitet.

Det er kommunens ansvar å sørge for at formålet med alkoholloven blir oppfylt og det er skjenkenæringens ansvar å overholde alkoholloven og regelverket knyttet til bevillingen. I arbeidet med å utøve en forebyggende alkoholpolitikk har kommunene også en rekke styringsdokumenter å forholde seg til.

Eksempler på kommunale styringsdokumenter er alkoholpolitisk plan og retningslinjer, Psykisk helse og rusmestringsplan og Folkehelseplan. Eksempler på nasjonale styringsdokumenter er Alkoholloven, Politiloven, Veileder for kommunal kontroll, Guide til god interkontroll etter alkoholloven.

2.2

Fra søknad til drift

Ved behandling av en søknad sender kommunen en anmodning om uttalelse om vandel og økonomi til politi og kemner. Det er kommunens ansvar å kvalitetssikre søknaden. MAKS Saksbehandling har utviklet en felles forvaltningspraksis i saksbehandling av bevillingsaker. I samarbeid med politiet er det etablert rutiner for innhenting av relevante tilleggsopplysninger for å kunne vurdere søkers egnethet. Det er også etablert rutiner for å innhente opplysninger om andre forhold som kan ha betydning for vurderingen av seriøs drift.

I vedlegg 1 og 2 gis det eksempler på felles MAKS-rutiner om skjenkesøknad og om innhenting av dokumentasjon i bevillingssaker.

Dick, Hanne og Jarle, bevillingsavdelingen Fredrikstad kommune

kap 3

Tilsyn og kontroll

MAKS utvikler, setter i gang og evaluerer tiltak som er tilpasset lokale utfordringer. Tiltakene skal sikre og ivareta oppgaver innen tilsyn og kontrollarbeid, rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid, kompetansebygging og informativt folkehelsearbeid.

Eksempler på tiltak i MAKS Uteliv

Tilsyn og kontrollarbeid:

- Tverretatlige møter og samarbeid
- Samordnede kontroller
- Forebyggende bekymringssamtaler
- Dialogmøter
- 3 parts-samtaler - ved bekymringsmeldinger fra offentlige myndigheter inviteres bevilingshaver for å iverksette forebyggende tiltak

Forebygging, dialog og veiledning

- MAKS Orden er politiets forebyggende arbeidsmetode
 - Synlighet, god publikumskontakt og tett samarbeid med utelivsnæringen
- Personalmøter hos vaktelskap og serveringsnæring
- Fellesmøte for arrangører av større arrangementer
- «Fredagsmøte» - politiet inviterer bransjen, vaktelskap m.fl. til dialog og samarbeid i forkant av helgene
- «Ordensvakttiltak» - felles godkjenningsordning og opplæring av ordensvakter

Kompetanse

- Kurs og opplæring i Ansvarlig vertskap, konfliktforebygging, narkotika, organisert gjengkriminalitet
- Materiell og holdningskampanjer særskilte innsatsområder

3.1

Kommunen

For å gjennomføre målrettede kontroller må risikoforholdene på det enkelte salgs- og skjenkested kartlegges og kontrollørene må ha oversikt over, og god kjennskap om:

- type steder
- åpningstider
- beliggenhet
- profil
- målgruppe
- spesielle arrangementer
- eventuelle tidligere overtredelser

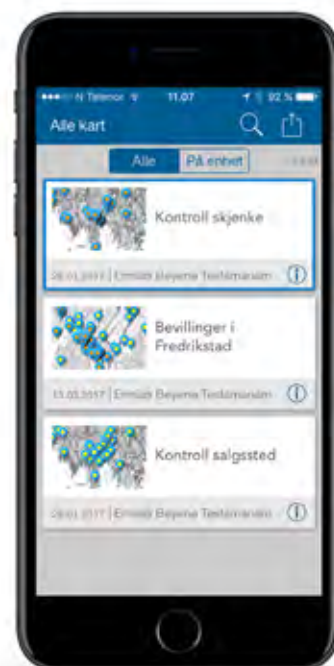
Kontroller skal gjennomføres på tidspunkter hvor risikoen for brudd er størst.

Sarpsborg, Hvaler og Fredrikstad samarbeider om å utvikle gode kontrollmetoder og gjennomføre samordnede og målrettede kontroller. Kommunene har avtaler med private vaktsselskaper om å utføre salgs- og skjenkekontroller. Kontrollene planlegges med bakgrunn i utfordringer blant annet på det enkelte sted, tidligere hendelser, årstider og andre aktiviteter. For å kvalitetssikre kontrollene brukes også Helsedirektoratets veileder i salgs- og skjenkekontroll.⁵

Kommunene samarbeider også tett med andre kontrollmyndigheter om tverretatlige og samordnede kontroller av serverings- og skjenkenæringen. Målet med kontrollene er å avdekke ulovligheter i bransjen, forebygge brudd på regelverket, hindre useriøs virksomhet og legge til rette for gode og like konkurransevilkår for de seriøse aktørene.

Kommunene har ansvaret for oppfølging og kontroll av salgs- og skjenkebevillingene. Hvert år rapporterer de omsatt mengde alkohol, antall gjennomførte kontroller, sanksjoner mm. til folkehelseinstituttet. Det innebærer at kommunene må ha nødvendig oversikt for å ivareta dette.

For å forenkle og kvalitetssikre tilsyns- og kontrollarbeidet er det utviklet et nytt forvaltnings- og kontrollsystem. Saksbehandler oppdaterer og vedlikeholder systemet med opplysninger om samtlige serverings-, salgs- og skjenkebevillinger. Her finnes opplysninger om hvem som er daglig leder, styrer og stedfortreder, hvilken bevillingstype stedet har, alkoholomsetningen, kontrollrapporter, sanksjoner og antall prikker, samt spesielle vilkår i tillegg til annen sentral informasjon. Systemet er også utviklet med en egen mobil-app. Dette gjør det veldig effektivt og enkelt for kontrollører, politi og eventuelt andre myndigheter å få tilgang til oppdatert informasjon og opplysninger som er registrert på den enkelte bevilling. De myndigheter som får tilgang til mobil-app kan registrere at de har vært på tilsyn, rapportere om avvik og legge inn kommentarer om forhold som er av betydning.

⁵Veileder i salgs og skjenkekontroll IS-2038 Helsedirektoratet

EDRU	LETT PÅVIRKET	ÅPENBART PÅVIRKET	KRAFTIG PÅVIRKET	BEVISSTLØS
	Oppstemt Færre hemninger Mer pratsom Hever stemmen	Uoppmerksom Vanskeligheter med å feste blikket Snakker utydelig Problemer med å gå rett Slepphendt Ofte høyrøstet Kan virke forstyrrende på andre gjester	Problemer med å fokusere Sløret tale Sjarglende gange Kan sovne Kan kaste opp	Bevisstløs Fare for dødelig alkoholforgiftning

En åpenbart påvirket person har problemer med tale, gange og/eller motorikk. Vedkommende kan være til sjenanse og forstyrre andre kunder/gjester, men er ikke mer påvirket enn at han/hun klarer å gå fra salgs-/skjenkestedet på egen hånd.

En kraftig påvirket person har problemer med å gå, vanskeligheter med å få med seg hva som skjer, problemer med å gjøre seg forstått, dupper av/sovner og kan bli «syk» og kaste opp. Han/hun trenger/kan trenge hjelp til å forlate skjenkestedet.

Grader av alkoholpåvirkning

Huskeliste skjenkekontroll
IS-0367

1

Hva ser skjenkekontrollører etter utenfor skjenkestedet

- Blir det fortsatt legitimasjonskontroll
- Har vaktene gode nok arbeidsforhold for å kunne foreta en grundig legitimasjonskontroll – lysforhold m.m.
- Hvordan håndterer vaktene gjestene med tanke på diskriminering m.v.
- Hvordan ser gjestene ut med tanke på alder og beruselse/påvirkning
- Hvor påvirket/beruset er gjestene som slipper inn og/eller ut
- Hvilken alder er det på gjestene som kommer ut
- Har stedet en uteservering og hvordan er kontrollen her

Hva ser skjenkekontrollører etter inne på skjenkestedet

- Er det noen gjester som er åpenbart påvirket
- Blir det skjenket til åpenbart påvirkede gjester
- Blir gjester som er åpenbart påvirket fjernet fra stedet
- Er det noen mindreårige som drikker og/ eller får skjenket alkohol
- Nytes det medbrakt alkohol
- Skjenkes det utover skjenketiden
- Reklameraes det for alkohol
- Skjenkes det i godkjente lokaler
- Har ansatte kjennskap til IK-alkohol
- Alder på de som skjenker
- Har alle som skjenker gjennomført og bestått e-læringskurset i Ansvarlig vertskap

3.1.1 KONTROLL AV INTERNKONTROLLSYSTEMET ETTER ALKOHOLLOVEN (IK-ALKOHOL)

Alle salgs- og skjenkesteder skal ha et system og rutiner for å sikre at alkoholregelverket overholdes. Bevillingshaveren har det formelle ansvaret for å utforme internkontrollsystemet, men det er ofte daglig leder og styrer/stedfortreder som utarbeider systemet.

Kommunen skal kontrollere at virksomhetene har et utarbeidet et internkontrollsystem. Internkontrollsystemet skal bidra til at stedets utfordringer kartlegges, at forebyggende rutiner/tiltak beskrives og at det foreligger en praktisk plan for oppfølging. Kontrollen kan innebære observasjon av alkoholhåndteringen og rutinene på stedet. Eksempelvis vil det være feil håndtering av stedets egne rutiner for alderskontroll dersom ansatte ikke ber om legitimasjon.

Kommunens saksbehandlere gjennomfører IK-kontroller som en viktig del av den lovpålagte veiledningen av bevillingshaverne. Kontrollene avtales på forhånd og gjennomføres ute i den enkelte virksomhet. Fredrikstad kommune har utviklet et eget tilpasset skjema for bruk på disse kontrollene, vedlegg 6. Det avtales og settes av god tid for veiledning av tiltak som kan bidra til seriøs og god drift.

Ved en kontroll sjekkes det om:

- internkontrollssystemet brukes i den daglige praksis
- de ansatte har fått opplæring i relevant regelverk og stedets egne rutiner/tiltak
- de ansatte følger de opp rutinene i den daglige praksisen
- virksomheten har rutiner/tiltak for å rette opp feil og mangler i internkontrollen. MAKS har utviklet et eget skjema til bruk ved disse kontrollene, se vedlegg

3.1.2 SAMORDNEDE KONTROLLER

Samordnede kontroller er et av de mest effektive tiltakene i MAKS. Kontrollene planlegges i felleskap på tverretatlige møter og gjennomføres fire til seks ganger i året. Samarbeidspartnere er kommunale og statlige myndigheter med kontroll og tilsynsoppgaver av skjenke- og serveringssteder, så som toll, kemner, arbeidstilsyn, mattilsyn, byggesaksavdeling, branntilsyn, Skatt Øst, NAV Kontroll i tillegg til politiet og kommunens fagansvarlige for salgs- og skjenkebevillinger. På møtene avtales det også felles kontroller på tvers av kommunegrensene. I tillegg vurderes om det er behov for spesiell «sesong-innsats» knyttet til julebord, russetid, festivaltid med videre.

Rutine for samordnede kontroller i MAKS nedre Glomma:

- 4-5 samarbeidsmøter og 4-8 kontroller per år
- Kontrollene planlegges og gjennomføres etter behov
- Hovedtema på samarbeidsmøtene er:
 - planlegging av lovregulerte kontroller
 - hvilke objekter som skal kontrolleres
 - hvor mange og hvilke tilsynsorgan som skal delta
- Kontrolldagen samles partene hos politiet og planlegger gjennomføringen
- Etter kontrollene samles deltagerne til et oppsummerings- og evalueringsmøte
- Politiet er kontaktperson for media
- Oppfølging fra media i etterkant håndteres av det enkelte tilsynsorgan
- Erfaringer og evaluering samordnes i samarbeidsmøter i MAKS
- Justeringer og videre utvikling gjennomføres i arbeidsgruppe MAKS Myndighet

Varsler flere kontroller mot restaurantbransjen

Samhandlingsmetoden går ut på å dele informasjon, kompetanse og virkemidler for planlegging og gjennomføring av målrettede kontroller på en kostnadseffektiv måte. Tema for kontrollene og utvelgelse av kontrollobjekter planlegges med bakgrunn i de ulike myndighetenes kjennskap, erfaring og behov. Politiet er aksjonsleder når kontrollene gjennomføres.

Bransjen er positive til samhandlingen mellom myndighetene og samordningen av kontroller fordi det bidrar til å fjerne useriøse drivere og tilrettelegge for mer like konkurransevilkår.

3.1.3 VED BRUDD PÅ REGELVERKET

Når kommunen får innrapportert et brudd på regelverket, sendes en anmodning om uttalelse til bevillingshaver med et varsel om mulig prikktildeling. Bevillingshaver får en frist på to uker til uttale seg om saken før det fattes endelig vedtak. Når vedtak er gjort registreres dette og antall prikker i kontroll og saksbehandlingssystemet. Systemet har kontroll på datoen for hvor mange og når prikkene er tildelt og når de slettes. Når et sted har nådd 12 prikker eller mer behandles saken på nytt med tanke på inndragning, vedtak om inndragning sendes bevillingshaver og sanksjonen iverksettes uten oppsettende virkning.

*«Jeg opplever at vårt fokus på
å samarbeide med de seriøse
driverne har bidratt til at vi, og våre
samarbeidspartnere, har et bedre
arbeidsklima og større tillit til hverandre»*

Helge Gulbrandsen, politiet Fredrikstad

3.2 Politiet

Politiet utfører kontroller av skjenkesteder som en del av metodikken i MAKS Orden. Det er utarbeidet egne tiltakskort for denne type tjeneste og kontrollfunksjon. Tiltakskortet er delt opp i hva man skal se etter på utsiden av skjenkestedet, hvordan ordensvaktene jobber, ryddighet, hva man skal se etter inne på skjenkestedet, i lokalet og ved baren. I tillegg bruker politiet kontrollsystemet til kommunen aktivt. Her rapporterer de besøkene og oppdaterer kommunen om forhold som er vesentlige for videre oppfølging og veiledning av bransjen.

De lokale tiltakskortene er effektive hjelpemidler i utøvelse av praktisk rusforebyggende politiarbeid. Etablering av slike faste rutiner bidrar til at metoden overlever turnusordninger og høy personalmobilitet i politiet.

TILTAKSKORT MAKS ORDEN:

Hva ser du etter – utenfor

KØORDNINGEN:

- Er det ryddighet, ro og orden
- Er køen til hinder for andre fotgjengere
- Hvordan er stemningen/beruselsesgrad

ORDENSVAKTENE:

- Er de godkjente
- Er det tilstrekkelig med vakter på jobb
 - Hvor mange er de
- Sjekker de alder på gjestene
- Vurderer de gjestenes beruselsesgrad
 - Snakker de med dem/bruker litt tid
- Har de kontroll på hvor mange gjester som er inne
- Har vaktene lik uniformering – god nok uniformering

ANNET:

- Er det tomme glass/flasker utenfor
- Har stedet bevilling ute
- Tilfredsstiller «røykeområdene» lovkravet

Hva ser du etter – inne

LOKALET:

- Er det ryddig i lokalet, mye glass på bordene fare for gjester, for lite ryddepersonale mv.
- Hvordan ser det ut på toalettene.
Glass/søppel, generell hygiene.
- Har noen ansatte overblikket i lokalene
- Blir gjester som har sovnet / som er åpenbart påvirket vist ut
- Er det frie nødutganger
- Er det tilgjengelighet for vakter og ansatte/ryddehjelp i hele lokalet

VED BAREN:

- Foretar barpersonalet alderskontroll
- Vurderer barpersonalet gjestens beruselsesgrad
- Har barpersonalet oversikt, bruker de øynene på annet enn gjesten de serverer
- Er musikkvolumet slik at personalet klarer å kommunisere med gjestene

3.2.1 POLITIETS AVVIKSHÅNDTERING

Når politiet finner brudd på regelverket orienterer de utestedet umiddelbart. Patruljen skriver så en rapport/avviksmelding som sendes ordenssjef. Ordenssjef fører avviksmeldingen inn i politiets journalsystem og sender bekymringsmelding/avviksrapport til kommunen. Kommune og politi vurderer avviksmeldingen og behovet for en 3-partssamtale.

3-partssamtale

Ved en 3-partssamtale innkaller kommunen bevilingshaver, politiet og eventuelt representant fra annen myndighet/etat. Målet med en 3-partssamtale er å se på årsaken til at brudd skjer/har skjedd og gjennom veiledning bidra til å forebygge nye brudd.

Kjetil Lunde, stasjonssjef Sarpsborg politistasjon

Eksempel fra praksisfeltet hvor en nyetablert nattklubb ble stengt på grunn av useriøs drift og brudd på arbeidsmiljøloven.

- Ved oppstart etablerte politiet omgående kontakt med ny driver.
- Samarbeid ble påbegynt bl.a. ved at politiet deltok på personalmøte og ga opplæring og informasjon om MAKS.
- Etter kort tid gikk samarbeidet dårlig. Det var ingen dialog med stedet til tross for politiets initiativ.
- Politiet fikk samtidig informasjon fra andre aktører om useriøs drift av stedet.
- Politiets MAKS-patrulje oppdaget ved kontroll at brannalarm på stedet var avslått, pluss andre brannfeller.
- Brannvakten ble kontaktet som så utførte kontroll omgående.
- Branntilsyn stengte stedet midlertidig etter kontrollen.
- Stedet åpnet igjen 14 dager senere.
- Politiet mottok på nytt informasjon om useriøs drift som for eksempel betaling i alkohol istedenfor lønn og ordensvaktsselskap som fikk ikke betalt.
- Politiet informerte dermed arbeidstilsynet som foretok sine kontroller.
- Arbeidstilsynet skrev etter tilsynet en rapport om omfattende brudd på arbeidsmiljøloven.
- Eier valgte etter dette å avvikle stedet.

«Likebehandling gir forutsigbarhet og trygghet. Det blir lettere for meg å investere tid og penger i utelivet når alle må følge de samme reglene og når det får konsekvenser for de useriøse aktørene.»

Jørgen Andersen, Dickens og Sportspuben i Sarpsborg

MAKS Orden betyr at politiet:

- *Er synlige tidlig på kvelden.*
- *Er i dialog og har veiledning med ansatte på utestedene.*
- *Har oversikt, observerer og besøker utestedene gjennom hele kvelden.*
- *Er i dialog og samarbeider med skjenkekontroll, ordensvakter, natteravner, taxinæring.*
- *Er i dialog med utesteder og arrangører før, under og etter større arrangementer.*
- *Bidrar med kompetanseheving av utelivsnæringen og ordensvaktelskaper.*
- *Rapporterer avvik til rett myndighet.*
- *Samarbeider med og organiserer samordna kontroller med andre kontrollmyndigheter som blant annet Mattilsynet, Tollvesenet, Arbeidstilsynet og Skatt Øst.*

3.2.2 MAKS ORDEN

MAKS Orden er en arbeidsmetode basert på erfaringer fra det svenske politiet i Stockholm etter implementering av Ansvarsfull alkoholservering⁶ og STAD⁷. «Kliv ur bilen» har vært og er et mantra for det svenske politiet. Det betyr at politiet flytter fokus fra å «løpe etter» til å jobbe forebyggende mot beruselse og utelivsrelatert vold. I praksis innebærer dette å aktivt oppsøke skjenkestedene før noe har skjedd. Uønskede hendelser forebygges gjennom tett samarbeid, synlighet, veiledning og opplæring.

Oppstart av ny og proaktiv arbeidsmetodikk i politiet har vært utfordrende. Følgende grep har vært hensiktsmessige i implementeringen av metoden for å sikre at ansatte tilegner seg ny metodikk.

- Ansatte med interesse for forebyggende arbeid bør benyttes i tjenesten.
- Skiftlederne er viktige rollemodeller og pådrivere for den nye metodikken.
- Kompetanse bygges opp ved fagseminar, studietur og ferdighets trening i praksis.
- Erfarne polititjenestemenn veiledet yngre tjenestemenn.
- Kontinuitet og samarbeid innad i etaten og utad med samarbeidspartnere gir god effekt.

Fredrikstad politistasjon opprettet et operativt forebyggende avsnitt i 2014. Erfaringen viser at det var en god måte å organisere arbeidet på for å implementere arbeidsmetoden MAKS Orden i politiet. Avsnittet bemannes hver helg med tjenestemenn fra ordensavdelingen som har ansvaret for utøvelsen av MAKS Orden.

⁶ Ansvarsfull alkoholservering, AAS:

⁷ STAD: Stockholm förebygger alkohol och drogproblem, www.stad.org.se

Ordensvakttiltak i politiet

- Fokus på «Grader av alkoholpåvirkning».
- Enhetlig forståelse av begrepet åpenbart påvirket mellom politiet og ordensvaktene.
- Fokus på gode løsninger. Klager på vakter fra politiet, eller vakter til politiet, tas internt med leder. Leder av selskap og politiet tar opp saken på møter i dialog.
- Alle vaktelskap som skal drive i Østfold må være godkjent og ha tillatelse.
- Alle godkjente vakter får et eget ID kort fra Politiet i Østfold (under utarbeidelse for Øst politidistrikt) som er gyldig i to år.
- Denne skal bæres synlig i all tjeneste i Østfold, og det blir jevnlig kontrollert av politiet.

3.2.3 ORDENSVAKTTILTAK

Ordensvakttiltaket var et av de første tiltakene som ble gjennomført i MAKS. Politiet fikk økonomisk bistand gjennom MAKS-samarbeidet til å avsette ressurser til å foreta vandelsjekk og regodkjenning av alle «dørvaktene» i Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler. Dette bidro til at dørvakter med kriminell bakgrunn og utilfredsstillende vandel mistet sin godkjenning og med dette muligheten for å jobbe som ordensvakt i nedre Glomma-regionen. Etter dette ble ordensvaktene en viktig samarbeidspart for politiet i arbeidet med å skape et trygt uteliv.

Politiet og vaktelskapene som leier ut ordensvakter har gjennom MAKS et nært og godt samarbeid. Det gode samarbeidet med vaktene er en av de store suksessfaktorene for implementeringen av ansvarlig alkoholhåndtering.

«MAKS har gjort at vi har et mye bedre samarbeide med politiet. Det har bidratt til at det er mindre vold på utestedene og tryggere arbeidsforhold for våre ordensvakter»

Dick Hansson, Q-security

Politiet deltar som en fast ordning på personalmøter med informasjon, opplæring og dialog. På personalmøtene er det viktig å formidle hvor grensen for akseptabel påvirkningsgrad går og etablere en lik forståelse for begrepet «åpenbart påvirket». Helsedirektoratets «grader av alkoholpåvirkning» og tilhørende informasjon deles ut til samtlige vakter.

Politiet bidrar også med kompetanseheving om narkotikakjennskap, virkning av ulike preparater, problematikk knyttet til 1% klubber (MC) og kunnskapsformidling på ordensvaktkurs.

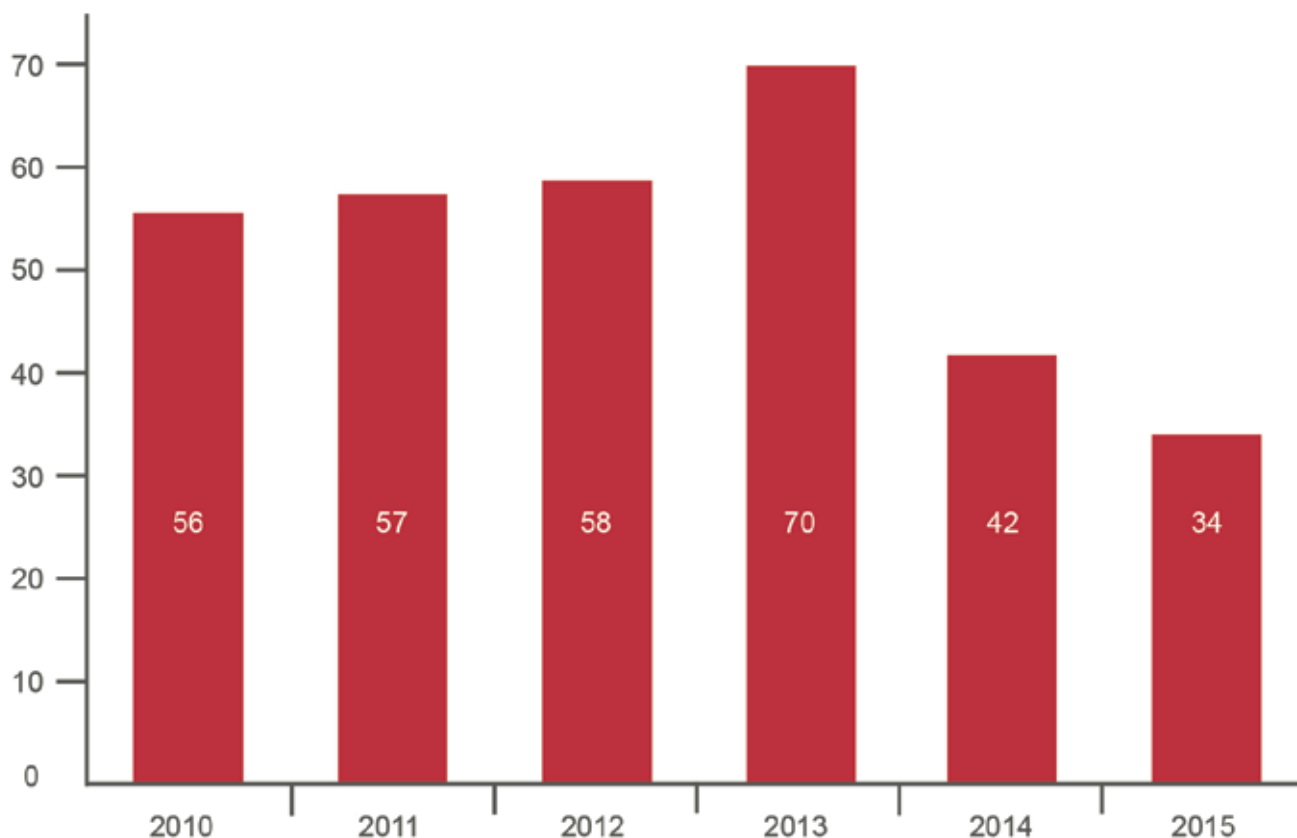
3.3

Statistikk

Kommunene har statistikker og oversikter over antall gjennomførte kontroller, brudd på regelverket, type avvik og alkoholomsetning. Det sammen med kjennskap til lokale utfordringer danner grunnlag for planlegging av strategi, målretting av tiltak og evaluering av om tiltak har effekt.

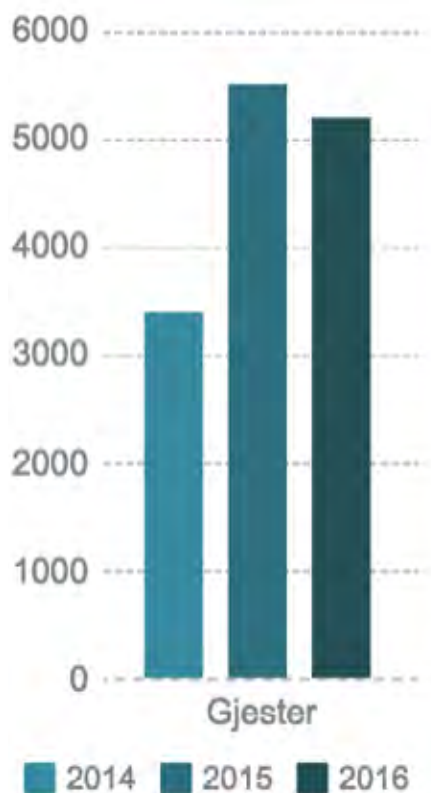
3.3.1 POLITIETS STATISTIKK

Politiets voldsstatistikk viser en markant nedgang i antall anmeldte voldssaker knyttet til utelivet i de tre kommunene. I 2010 var det registrert 56 voldsepisoder direkte tilknyttet utelivet i helgene. I 2015 var dette redusert til 34 anmeldelser.

Vold i kjernetiden

I 2013 var MAKS-arbeidet i Fredrikstad nedprioritert grunnet forskjellige omstendigheter. Det er særlig interessant at voldssakene knyttet til utelivet dette året steg til 70 saker. I 2014 ble det forebyggende arbeidet med fokus på uteliv igjen styrket. Det dokumenterer at et stort fokus på MAKS-arbeid er en betydelig årsaksfaktor for nedgangen i utelivsrelaterte voldssaker.

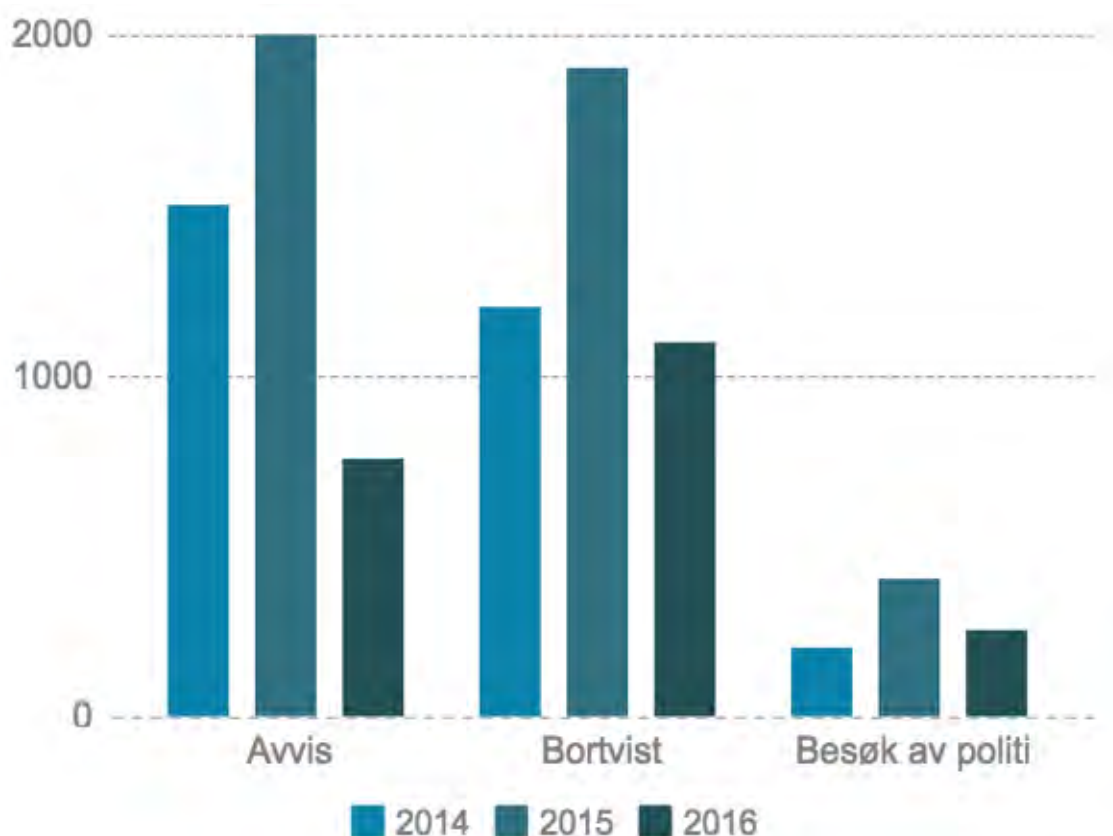

3.3.2 STATISTIKK FRA TRE UTVALGTE STEDER I FREDRIKSTAD

Denne statistikken er hentet ut fra tre ulike skjenkesteder i Fredrikstad for å vise noen tendenser i utelivet i årene 2014 lysblå søyle, 2015 mellomblå søyle, 2016 mørk blå søyle. Stedene i statistikken er ett 18-årssted, en veletablert bar/restaurant for voksne og en nattklubb.

Statistikken til venstre viser at disse tre stedene har hatt en positiv og markant økning i antall gjester. Antall gjester som blir avvist og bortvist har gått kraftig ned i den samme perioden. Dette kan tyde på at gjestene ikke lenger er like påvirket og at arbeidet med MAKS og ansvarlig alkoholhåndtering virker.

Statistikken under viser at færre blir bortvist og avvist fra skjenkestedene. Dette kan tyde på at befolkningen har endret sin adferd i tråd med målsetningen i MAKS. De har et lavere beruselsesnivå når de kommer til byen og de oppfører seg bedre når de er på byen.

GODE RÅD

Erfaringer fra implementering av MAKS Orden ved Fredrikstad Politistasjon

Ved oppstart av MAKS Orden var det delte meninger innad i politiet om den nye og proaktive arbeidsmetodikken. Dette førte til ulik tilnærming og forskjeller for patruljene i måten å jobbe på ved starten av implementeringen. Mange var positive og mente dette var en god metode å jobbe etter, mens andre var ikke overbevist over metodikken og klarte ikke å dra paralleller til eller sammenligne egne forhold med Stockholm.

Skiftlederne var viktige og dyktige pådrivere for den nye metodikken i det praktiske arbeidet ute i helgene og gav arbeidet en god start. Det var særlig viktig å plukke ut tjenestemenn med interesse for å drive forebyggende arbeid generelt og arbeidsmetodikken, MAKS Orden.

Etter en innkjøringsfase ble den daglige polititjenesten mer proaktiv fremfor observerende. Det ble etter hvert naturlig for polititjenestemenn å være synlige i det offentlige rom ved å gå med gul vest innom utestedene. Det var viktig å ha erfarne polititjenestemenn med på denne tjenesten som rollemodeller og veiledere for nye og yngre kolleger.

For å få ytterligere effekt av MAKS Orden og for å implementere arbeidsmetoden i politiet, ble det i 2014 opprettet et operativt forebyggende avsnitt ved Fredrikstad politistasjon. En av hovedoppgavene til avsnittet er oppfølging og kontroll med utelivet. Avsnittet bemannes hver helg og har ansvaret for utøvelsen av MAKS Orden. God kontinuitet og samarbeid innad i etaten, og utad med samarbeidspartnere, har vist at arbeidsmetoden gir meget god effekt.

kap 4

Festivaler, arrangement og andre innsatsområder

I MAKS nedre Glomma har vi samarbeidet om og satset mye på forebyggende tiltak som retter seg mot de unge på byen, spesielle høytider, festivaler og innsatsområder som narkotikakriminalitet og MC-klubber.

4.1

Russen, studenter og 18-årssteder

Arrangementer for russ, studenter og utesteder for 18-åring har spesielle utfordringer når det gjelder beruselsesnivå og ordensforstyrrelser. Det er ofte i denne fasen av livet en "festkultur" blir etablert. MAKS har målgruppen 18 år som et av innsatsområdene. Det er etablert et samarbeid med drivere av 18 års steder og hotell for implementering av MAKS-samarbeidet.

Øst politidistrikt har utarbeidet en egen handlingsplan for håndtering av russefeiringen i distriktet. Handlingsplanen skal bidra til å koordinere politiets innats og styrke samarbeidet med andre aktører for å forebygge nye uønskede hendelser knyttet til russefeiringen.

Russefest i Sarpsborg

Lokalt jobbes det med forebyggende tiltak og hendelsesbaserte tiltak i russetiden og eventuelt oppfølging. Studentkroene og 18-årsstedene får tilbud om ekstra opplæring og politiet deltar på personalmøter. Det blir også sett på fysiske tiltak som kan gjøres for å redusere risikoen for uønskede hendelser. I samarbeid med kommunen settes det vilkår til gjennomføring av arrangement for studenter og russ. Vilkår kan for eksempel være godkjente vakter, rydding av område etter fest, informasjonsplikt om arrangement til politiet og krav om skjenkebevilling på større russetreff og arrangementer.

4.2

Festivaler, arrangementer og jubileer

MAKS har også større arrangementer og festivaler som et eget innsatsområde. Arbeidet med ansvarlig alkoholhåndtering og sikkerhetstiltak på arrangement, herunder kriminalitetsforebygging, gjennomgås og drøftes med arrangør i forkant av arrangementene. Nært samarbeid, dialog og veiledning før, under og etter store arrangementer er vesentlig.

Festivaler og større arrangement underlegges de samme vilkår og retningslinjer som de faste bevilningene i kommunen. De samme kravene gjelder for disse arrangementene som for resten av bransjen og Lov om vaktvirksomhet må følges.

Det er utarbeidet et eget søknadskjema for festivaler og større arrangement, se vedlegg. Politiet bistår med opplæring av frivillige og ved planleggingen av sikkerheten rundt arrangementene. Det er et vilkår at frivillige som skal skjenke alkohol har fått opplæring i alkoholloven og tatt e-læringskurset i ansvarlig vertskap.

Fra Månefestivalen i Fredrikstad Foto: Walter Schöffthaler

Fra Månefestivalen i Fredrikstad Foto: Walter Schöffthaler

Festival - praksiseksempel

- Det inviteres til formøte mellom kommune, politi, arrangør, skjenkeansvarlig og sikkerhetsselskap.
- Det informeres om alkoholloven, kommunens vilkår og MAKS arbeidet.
- Sikkerhetstiltak og kommandolinjer på arrangementet gjennomgås.
- Vilkår om e-læringskurs i ansvarlig vertskap for alle som skal skjenke alkohol.
- Rusforebyggende materiell som barmatter, plakater m.v. deles ut.
- Evalueringsmøte avholdes etter arrangementet.

4.3

Julebord

Julebordstiden er en travel og utfordrende tid for utelivet. Politiet har økt fokus på ansvarlig alkoholhåndtering overfor næringen og gjester i denne perioden. I MAKS samarbeides det om trygg julebordsfeiring med fokus på forebygging av uønskede hendelser. MAKS bruker lokal media aktivt og bevisst for å tydeliggjøre alkohollovens bestemmelser og håndheving av denne.

Faksimile Fredrikstad Blad

Julebordsfylla bekymrer ikke politiet: - Fredrikstad har aldri vært tryggere

Roger Bøe (ordenssjef Sarpsborg),ivar Prestbakken (bensmann Hvaler) og Inge Jensen (ordenssjef Fredrikstad) er alle enige om at det er trygt å gå på byen i julebordsesongen. (Foto: Geir Sjøenstad)

Av KRISTIAN BOLSTAD 22. november 2015, kl. 12.06

Mer synlig politi, langt mindre voldssaker og et godt samarbeid med utelivsbransjen gjør at politiet ikke bekymrer seg over at høysesongen for «amatørfyll» på byen er i gang.

«Vi vet at 95 prosent av alle voldsepisoder skjer når alkohol er inne i bildet. Da er det ekstremt viktig at politiet og utelivsbransjen samarbeider om å gjøre byen tryggest mulig på kvelds- og nattetid. Vi har kommet langt på vei»

Roger Bøe, politiet Sarpsborg

GODE RÅD

Her er politiets råd i julebordsesongen

Lær deg utelivets festkodeks: Er du nybegynner på "byen", så trå varsomt. Julebordsesongen er ikke tiden for å kjekke seg.

Respekter når nok er nok: Er du åpenbart påvirket nektes du alkoholservering og inngang på utesteder. Respekter de ansattes grenser når nok er nok.

Vær en kjernekar: Følg ekstra godt med på venner som har fått seg litt mye å drikke, og vis at du er en kjernekar.

Ikke la deg provosere: Vær nøye med hva du skal la deg irritere over. Legg terskelen høyt for provokasjoner.

Trekk deg unna bråk: Dersom du kommer nær en mulig konfliktsituasjon, trekk deg unna. Ikke bland deg inn i andres krangler, kontakt eventuelt politiet. Ta aldri pirattaxi: Pirattaxi er ulovlig virksomhet, og du vet aldri hvem du kjører med.

Begrens alkoholinntaket: De fleste som utsettes for vold, har høy promille. Det samme gjelder for de fleste gjerningsmenn.

Gå i opplyste gater: Sjansen for å unngå bråk er større hvis flere går sammen – i opplyste gater.

Gjem verdisakene dine: Det er mange som lar vesker og jakker ligge uten tilsyn. Ikke "vift" med pengene. Oppbevar kort, mobiltelefon og penger på et trygt sted.

Kos deg med venner og kolleger: Oppfør deg mot andre som du vil at andre skal oppføre seg mot deg.

4.4

Narkotika- problematikk

Bruk og omsetning av narkotika i tilknytning til utelivsbransjen er en kjent problematikk. Det er viktig at utelivsbransjen har en plan, som er innarbeidet i stedets internkontroll IK-alkohol, på hvordan dette skal håndteres. Utesteder hvor det brukes narkotika kan fort få et negativ stempel og et dårlig renomme.

De fleste som debutterer med narkotika gjør det på byen, når de er ruspåvirket av alkohol. Politiet har derfor også et økt fokus på kombinasjonsbruk. Det er en fordel at de som jobber i utelivsbransjen har kunnskap om hvordan en som er påvirket av narkotika fremstår. For eksempel bør ansatte kjenne til at narkotikabruk oftest foregår på toalettene.

God dialog med politiet og samarbeid med de ansatte er helt nødvendig for å håndtere narkotikautfordringene. MAKS, kommunen og politiet, arrangerer og tilbyr kurs om narkotika og deltar på personal- og dialogmøter med temaer som handler om å forebygge rusmisbruk.

Østfold Fylkeskommune vedtok i 2010 å forebygge rekruttering og bekjempelse av kriminelle 1% MC-miljøer.

4.5

1% MC klubber

Utdrag fra Østfold fylkeskommunes vedtak:

«Østfold fylkeskommune vil med dette signalisere at fylkeskommunen tar problemet med organisert kriminalitet og 1 % MC klubbene meget alvorlig. Østfold fylkeskommune vil bekjempe disse klubbene med alle lovlige midler og ønsker at hele Østfold samfunnet, inkludert næringslivet og hele sivile samfunn, stiller opp i kampen mot disse for å skape et trygt lokalsamfunn. Østfold fylkeskommune erklærer all form for organisert kriminalitet, herunder 1 % MC-klubber for uønsket i kommunene».

Fredrikstad og Sarpsborg vedtok i 2013 en Handlingsplan for bekjempelse av kriminelle MC-gjenger. Gjennom tett samarbeid med ordensvaktene og bransjen har utestedene i Nedre Glomma en solidarisk regel om at alle typer "colors" fra alle typer MC-klubber nektes adgang. MAKS bidrar med kurs for utelivsbransjen om kriminelle MC-gjenger for å styrke felles forståelse i det forebyggende arbeidet. Politiet prioriterer assistanse og støtte til de stedene som opplever utfordringer med 1% klubbmedlemmer. Dette er tydelig kommunisert til klubbene i distriktet og det har hatt god effekt. Det er nå svært sjelden at utestedene får besøk av 1% MC-medlemmer i «colors».

«Kriminalitetsforebygging handler om å skape trygge lokalmiljø for alle. I nedre Glommaregionen lykkes vi med å være fremme i skoa fremfor å være på hæla»

Tone Faale, SLT-koordinator Sarpsborg kommune

kap 5

Gjennomføring

Før MAKS nedre Glomma ble stiftet var det begrenset med kontakt mellom kommune, politi og utelivsnæringen. Det var ikke etablert en felles møteplass, plattform eller rutiner for hvordan vi skulle samhandle. Samhandlingen var preget av enveis kommunikasjon om krav og forventninger og i liten grad av dialog og samarbeid. Med bedre samhandling og dialog har alle i felleskapet MAKS blitt mer effektive, løsningsorientert og kreative i møtet med nye utfordringer.

Ved oppstart av MAKS var det viktig å få med ressurspersoner fra kommune, politi og bransje som var opptatt av forebygging som metode. Det var sentralt å forankre satsingen i de kommunale virksomhetene som har ansvar for bevillinger samt rus og psykisk helse. Resurspersoner fra disse virksomhetene ble derfor koblet på og engasjert i arbeidet.

I politiet var det behov for å forandre arbeidsmetode fra å observere og «løpe etter» til å tenke nytt og jobbe proaktivt. Politiet ble overbevist om fordelene med den nye innsatsen og MAKS-metodikken ble forankret i politiets handlingsplaner. Politisjefene i de tre kommunene besluttet at ansvaret for MAKS Orden skulle ligge til ordensavdelingene og dermed fikk ordenssjefene en fast plass i MAKS. Praktisk implementering av MAKS Orden i politiet er for øvrig et kontinuerlig arbeid.

Fra bransjen ble det engasjert ledere fra noen av de seriøse og stabile aktørene. Det var viktig at dette var personer med gode holdninger og nødvendig tyngde og tillitt i bransjen. Etter at bransjen har organisert seg velger de selv sine representanter til MAKS.

Vi har gjennom dette samarbeidet utviklet og gjennomført mange tiltak som har hatt en positiv effekt på utelivet. Byene oppleves nå som tryggere, beruselsesnivået er redusert og utestedene har flere besøkende. Arbeidet har fått stor oppmerksomhet og støtte fra de ulike aktørene.

5.1

Kommunen

En styringsgruppe ble etablert og et styringsdokument ble utviklet. Dette dannet grunnlaget for forankringen i kommunale virksomheter og politiets handlingsplaner. Etter om lag to år gikk arbeidet med MAKS fra et prosjekt over i ordinær drift.

I arbeidet med å etablere og utvikle MAKS har vi erfart at:

- samarbeid er relasjonelt
- samarbeidsklima preges av byens og politiets kulturelle historie
- samarbeidspartene har sitt eget profesjonsfaglige ståsted
- å tenke interkommunalt er effektivt og smart

5.1.1 ØKONOMI

I MAKS har vi utviklet en økonomimodell som sikrer drift av MAKS Organisering, Tiltak og Kompetanse. Felles håndtering av økonomi styrker og understøtter samarbeidet og bidrar til at vi kan iverksette tiltak vi ikke hadde klart som enkeltstående kommune.

Det var og er en fordel å etablere en "spleisekultur" der partene gjør sitt for å dele saker, problem og løsning. I praksis betyr det å spleise på utgifter og ha et interkommunalt budsjett. Hver for oss har kommunene budsjettutfordringer, men sammen kan vi få til et økonomisk grunnlag for å sette tiltakene ut i livet.

MAKS Uteliv nedre Glomma har for 2017 et årsbudsjett på 150.000,-. Det er kommunene som bærer kostnadene i samarbeidet. Fordelingsnøkkelen er antall skjenkesteder i regionen – om lag 155 stykk delt på 150.000,-. Dette utgjør en årlig kostnad for Sarpsborg på cirka kr. 50.000,- Fredrikstad cirka kr. 85.000,- og Hvaler cirka kr. 15.000,-.

BUDSJETT 2017	Antall skjenkebevillinger	Budsjett per kommune
Sarpsborg	50	50.000
Fredrikstad	85	85.000
Hvaler	15	15.000
Totalt	155	150.000

Havnefestivalen Hvaler

I MAKS-samarbeidet er ansvaret for de økonomiske forholdene som betaling av regninger, budsjett, rapportering, fakturering mm lagt til en av kommunene. Den kommune som har dette ansvaret sender ut en årlig faktura til kommunene med krav om innbetaling av årskontingenten til MAKS. Hvordan kommunene finansierer medlemskapet i MAKS er opp til den enkelte kommune.

GODE RÅD

Om sosialt entreprenørskap i MAKS

- Samarbeidsrelasjoner etableres og implementering lykkes best når det skjer ved personlig frammøte. Ved oppstart av et MAKS-arbeid bør gründerne oppsøke alle aktuelle parter og treffe dem på deres arbeidssted.
- Den personlige implementeringsrunden starter med ledere for å sikre forankring på toppnivå. Som kommunal gründer gjelder det å ha mot til å banke på alle dørene og invitere seg selv inn for å selge «produktet» MAKS.
- De som er engasjerte i MAKS er sosiale entreprenører som skal løse utfordringer på en ny og mer effektiv måte. I dette arbeidet må man være god på å tenke utenfor boksen og ikke være redd for å prøve ut ideer i praksis. Det er viktig at “de rette inviteres inn”. Aktørene i MAKS bør ha delegert beslutningsmyndighet/eller inneha den i kraft av sin stilling.
- Alkoholpolitikken er til dels preget av politiske ytterpunkter og kommunal alkoholpolitikk kan få store økonomiske konsekvenser for drivere. I MAKS-fellesskapet møtes parter som kan være i konflikt med hverandre. Det er derfor viktig at de som har MAKS som arbeidsfelt har konflikt- og samhandlingskompetanse.
- I MAKS har vi erfart at humor er et viktig og kreativt ledelsesverktøy. Bevisst bruk av humor i arbeidet har vært forløsende for kreativiteten og bidratt til at partene har kommet ut av fastlåste oppfatninger. Når partene kan le av seg selv og le sammen virker det forsonende, åpner opp for ny innsikt om hverandre og skaper nye løsninger i fellesskap.
- Det er en fordel å raskt etablere en “spleisekultur” der partene gjør sitt for å dele saker - problem og løsning. I praksis betyr det for eksempel å spleise på utgifter og ha interkommunale budsjett. Hver for seg har partene budsjettutfordringer, men sammen kan vi få til et økonomisk grunnlag og sette tiltakene ut i livet.
- “En for alle – alle for en” har vært MAKS nedre Glommas samarbeidsmotto. «Opplever partene som hverandres kamerater, også i vanskelige tider, blir de venner for livet»

5.2

Politiet

Det er helt avgjørende at de som skal jobbe, og jobber, med Ansvarlig alkoholhåndtering i politiet har interesse for det forebyggende arbeidet og at de kan jobbe selvstendig. Arbeidsmetodikken innebærer at politiet, i helgene, gjennomfører besøksrunder tidlig på kvelden. Da opprettes det kontakt med de ansatte på utestedene og man avtaler hvordan man skal samarbeide gjennom kvelden og helgen. Hvis det i løpet av kvelden/helgen oppstår noen uønskede hendelser, følger politiet dette raskt opp og tar kontakt med driver påfølgende uke. Det er viktig at politiet informerer og kommuniserer åpent om hendelsene slik at nødvendige tiltak kan iverksettes i samarbeid med utestedet. For å opprettholde et godt samarbeidsklima mellom aktørene er det også viktig at politiet kommer med konstruktiv og positiv feedback.

5.3

Bransjen

Bransjens deltakelse er helt avgjørende for arbeidet med MAKS og Ansvarlig alkoholhåndtering. Bransjeaktørene bidrar med kunnskap og erfaringer, og peker på praktiske utfordringer som ulike forslag kan få.

En samlet bransje og felles organisering av utelivsbransjen har mange fordeler, og kan bl.a.:

- *medvirke og påvirke rammebetingelsene til bransjen*
- *bidra til en positiv byutvikling og omdømmebygging*
- *sikre mer effektive kommunikasjonslinjer mellom bransje og myndighetene*
- *bidra til større forståelse for utelivsbransjens rolle i samfunnet*
- *være høringsinstans for kommunene ved utarbeidelse av ny alkoholpolitikk*

Utelivsbransjen er preget av mange drivere og hyppige utskiftninger på driver- og eiersiden. Det er derfor en styrke for MAKS at bransjen etablerer og engasjerer seg i en egen bransjeorganisasjon. En bransjeorganisasjon som selv peker ut sine representanter til MAKS vil også ha større legitimitet og troverdighet i bransjen.

5.4

Kompetanse- institusjoner

Helsedirektoratet og Helse- og Omsorgsdepartementet har hatt et sterkt fokus på arbeidet med ansvarlig alkoholhåndtering siden 2010⁸. Satsingen på ansvarlig alkoholhåndtering har vært et sentralt oppdrag for kompetansesentrene på rus (KoRus). For kommunene og MAKS-samarbeidet har det vært avgjørende å få faglig veiledning og tilgang på kompetanse. Det er viktig at kommunene har kunnskap om hvordan og hva kompetansesentrene kan bistå med.

Fordeler med faglig støtte fra kompetanseinstitusjonene.

- De inspirerer og gir muligheter for å komme i gang med ny faglig metodikk.
- De bistår med kompetanseutvikling og faglig veiledning.
- De inviter til og organiserer faglige nettverk, studieturer o.l.
- De kan bistå med administrativ og politisk forankring.
- De kan bidra til å sikre dokumentasjon.
- De bistår med evalueringsverktøy.
- De er statens «faglige hjelpere».

Effekten av MAKS Uteliv

- Nært samarbeid mellom kommune, politi og næringsliv
- Tryggere uteliv med mindre uro, vold og skader
- Forutsigbare vilkår for utelivsbransjen
- Felles forståelse av regelverk og skjenkebestemmelsene
- Respekt for hverandres roller
- Lik forståelse av “Åpenbart påvirket”

⁸Se meg! Meld. St. 30

5.5

Folkeopplysning

I MAKS er det stort fokus på samhandling med sentrale myndigheter og etater. Dette innebærer blant annet å drive en utstrakt informasjonsdeling og ha god samhandling også med bransjens useriøse aktører.

MAKS har utviklet eget materiell som kan benyttes av alle aktørene i samarbeidet, samt til folkeopplysning. En arbeidsgruppe ble opprettet i MAKS med representanter fra kommunikasjonsavdelingene i kommunene med oppdrag om å utarbeide materiell. Det ble engasjert et reklamebyrå til utarbeidelse av logoer, budskap og plakater for MAKS Utliv.

Utlivsnæringen har mottatt gratis pakker med plakater, klistremerker og tøymerker av MAKS Utliv som kan benyttes på utestedene. Taxinæringen har fått utdelt klistremerker som kan benyttes i bilene med slagordet «Medbrakt? Nei takk!». Materiellet kan også bestilles fra egen MAKS Utliv katalog med flere typer produkter og budskap.

Det er utarbeidet eget skriv til utlivsbransjen som informerer om MAKS Utliv sitt markedsføringsarbeid og hvordan de kan benytte materiellet. Politiet har vært pådriver i utlevering av gratis-materiell til utestedene.

Materiell

- Informasjonsheftet «Alle fortjener å få maks ut av kvelden».
- Katalog med «MAKS utliv kampanjemateriell».
- «MAKS utliv»
«MAKS pub», «MAKS restaurant», «MAKS taxi»
som klebeoblat.
- Klebeoblater med tekster
som: «Drømmedamer liker ikke fulle menn»
«Medbrakt? Nei takk!».
- Plakater med budskap
som «Nok er nok» og
«Falsk legg, ekte straff».
- For flere eksempler, se
vedlegg 8.

5.6

Media som holdningsskapende kanal

MAKS Uteliv har utarbeidet budskap som følger opp målsetningene for arbeidet i nedre Glomma. Det å ha felles budskap fra både kommune, politi og utelivsnæring, gir tydelig gjenkjenning og forsterkning av informasjon til befolkningen.

Det har blitt laget egne folkehelse- og kriminalitetsforebyggende budskap som:

«Nok er nok! Overskjenking forandrer mer enn deg»

«Ingen unntak! Vi har aldersgrense»

«Falsk legg, ekte straff! Dokumentforfalskning er straffbart»

Opplysningsmateriell benyttes i kampanjeperioder både som plakater, radioreklame-spotter og i sosiale medier.

I kampanjeperioder som julebordstiden utarbeides det en kommunikasjon- og media plan for å kommunisere felles budskap til media for å skape en bedre folkeopplysende effekt.

«Nå er det stopp på fylla! Er du for full på byen sender politiet deg hjem.»

Inge Jensen, politiet Fredrikstad

Ruster seg til amatørfyllas høysesong

Inge Jensen i politiets ordensavdeling skal bidra til at mange fler som er beruset slusses før de kommer så langt som inn i restaurantene. Foto: Foto: Stig Nilsen/ Blix Hagen

Av STIG NILSEN/06. november 2012, kl. 14:27

– Vi kaller det amatørfylla, sier Inge Jensen i politiets ordensavdeling foran julebordesongen som braker løs denne helgen, også kalt amatørernes høysesong.

Faksimile Fredrikstad Blad

5.6.1 ERFARINGER FRA MAKS NEDRE GLOMMA:

- Det å presentere formålet i MAKS Uteliv, hvem som er med og et slagord som «Alle fortjener å få MAKS ut av kvelden» skaper en god fellesfølelse. Samtidig som det gir positivt ladet informasjon ut i lokalsamfunnet om MAKS målsetting.
- Politiet blir oftere kontaktet av media enn kommunene om tema «trygt uteliv». Det er viktig at alle aktørene i MAKS Uteliv involveres ved artikler eller saker i media. Det at utelivsnæring, politi og kommune står samlet om billedbruk og budskap i media, viser publikum at aktørene står samlet om et felles mål om ansvarlig alkoholhåndtering.
- At alle aktørene samarbeider om budskap, hva som skal oppnås og hvilke fakta som skal formidles om MAKS, krever samordning og planlegging. Å formidle problemstillinger og budskap på ulike måter, i en planlagt progresjon og gjennom ulike medier, gir større effekt enn å formidle ett budskap en gang. Det er imidlertid en utfordring at aviser benytter plussabonnement. Det er derfor nødvendig at MAKS-aktøren presiserer informasjonssakens folkehelseprofil slik at den ikke merkes som pluss sak. MAKS Forum har som prinsipp å be om gjennomlesning av reportasjer i media for å sikre rett formidling av policy.
- MAKS Uteliv benytter helsedirektoratet nasjonale materiell og kampanjer i kombinasjon med eget materiell. Kombinasjonen skaper større mangfold og variasjon i budskap og uttrykk i folkeopplysningsarbeidet om ansvarlig alkoholhåndtering på utestedene i nedre Glomma regionen.

«GOD FOLKEHELSE ER GOD BUTIKK FOR ALLE»

Gry Haugland, spesialkonsulent Fredrikstad kommune

*«Vi har flere gjester, de er mindre fulle
og vi tjener mer penger nå enn før
MAKS ble etablert»*

**Rune Solberg,
Scandic City Hotel Fredrikstad**

kap 6

Vedlegg

1. Skjenkesøknad – MAKS rutine
2. Følgende dokumentasjon må være med i en skjenkesøknad
3. Eksempel på vedtak
4. Eksempel på kursprogram
5. Søknadsskjema festivaler og større arrangement
6. IK- alkohol kontrollskjema
7. MAKS - Materiell
8. Artikler fra lokale aviser

Skjenkesøknad – MAKS rutine

- Søknad journalføres
- Sjekk at alle vedlegg er med
- Sjekk at det er søkt om, eller at søker har serveringsbevilling
- Send ut bekreftelsesbrev på mottatt søknad
- Etterlys manglende dokumentasjon
- Sjekk søknad om det søkes om uteservering

Anmodning om uttalelse sendes til:

- Fredrikstad – helse og velferd
 - Sarpsborg – sosialtjenesten
 - Hvaler – NAV Hvaler
- Vurder hvem som skal sjekkes forandel
 - Send brev med anmodning om vandelssjekk til politiet, kemner eventuelt andre myndigheter/etater
 - Brev mottas fra politiet, kemner m.fl.

Vandel ok:

- I Fredrikstad skrives politisk sak
- I Sarpsborg skrives administrativt vedtak, mens prinsipielle saker behandles politisk
- I Hvaler skrives politisk sak

Vandel ikke ok:

- Ta kontakt med bevillingssøker. Søknad innstilles med avslag dersom søknaden opprettholdes.
- Etter politisk/administrativ behandling sendes bevillingsdokumentet med kopi til:
 - Politi, kontrollselskap, sosialtjenesten
 - Kemner
 - Teknisk drift hvis uteservering

Ajourhold av følgende lister:

- Registrer i og oppdater saksbehandlingssystem
- Kontrollister og andre sjekklister.
- Lister for alkoholomsetning

Vedlegg 2

Følgende dokumentasjon må være med i en skjenkesøknad

- Søknadsskjema
- Bestått kunnskapsprøve skjenk
- Gjennomført ansvarlig vertskapskurs – bevis
- Firmaattest
- Aksjeeierbok
- Skatteattest for firma
- Skatteattest for daglig leder, bedriftseiere og aksjeeiere
- Arbeidsavtale (daglig leder, styrer, stedfortreder)
- Målsatte tegninger som viser areal på stedet + antall gjesteplasser inne og ute
- Leiekontrakt for næringslokale
- Konseptbeskrivelse
- Leiekontrakt på inngått leieavtale for uteareal på kommunal grunn. Dersom ikke kontrakt foreligger må kontrakt inngås innen 2 måneder fra bevilling gitt i henhold til konseptbeskrivelse

Følgende dokumentasjon kan etter skjønn være med i en skjenkesøknad

- Følgende dokumentasjon kan etter skjønn være med i en skjenkesøknad
- Bekreftelse på om de tar covercharge (bør bekreftes i søknadsskjema)
- Driftsbudsjett med oversikt over forventede inntekter basert på omsetning samt faste og variable utgifter
- Finansieringsplan

MAKS vedtak

Eksempel på et bevillingsdokument/vedtak

- 1 Søknad fra firma Mat og Bar AS, organisasjonsnummer 123 456 789 om skjenkebevilling for alkoholgruppe 1 - 3 ved bevertningsstedet Mat og Bar, Bargata 1, 1600 Fredriksborg, imøtekommes. Bevillingen gjelder fram til dato. Stedet er på X m2 og har X gjesteplasser. Som styrer for bevillingen godkjennes NN, født - dato og som stedfortreder godkjennes NN, født - dato.
- 2 Det settes som vilkår at styrer og stedfortreder skal ha deltatt på "stedlig" Ansvarlig vertskapskurs i løpet av ett år etter at bevilling er gitt. Kurset arrangeres av kommunen og informasjon om tid og sted annonseres på kommunens nettside. Bevillingshaver er selv ansvarlig for at personalet blir påmeldt.

Alle som jobber med skjenking skal ha gjennomført og bestått e-læringskurset i Ansvarlig vertskap. Kurset finner du på www.ansvarligvertskap.no. Virksomhetene plikter å delta på dialogmøter som kommunen innkaller til.

- 3 Alt 1: (bevilling for gruppe 2) I henhold til de alkoholpolitiske retningslinjene punkt 5.1.5 settes minimum aldersgrense til 18 år ved bevertningsstedet.

Alt 2: (bevilling for gruppe 3) I henhold til de alkoholpolitiske retningslinjene punkt 5.1.5 settes minimum aldersgrense til 20 år ved bevertningsstedet.

Alt. 3: (spisesteder og familie-/kulturarrangementer) I henhold til de alkoholpolitiske retningslinjene punkt 5.1.5 gjelder aldersgrense 20 år etter klokken 23.00 for skjenkestedet. Det gjøres unntak for aldersgrense når mindreårige er gjester sammen med foresatte

- 4 Under følgende forutsetninger godkjennes uteserveringen slik den fremkommer av tegningene med areal på X m2 og X gjesteplasser:

- Uteservering kan ikke tas i bruk før det er inngått leieavtale med grunneier og eventuelle kommunale krav til utforming etter plan- og bygningsloven er innfridd.
- Uteserveringen må ikke være til hinder for alminnelig ferdsel

- 5 I henhold til de alkoholpolitiske retningslinjene punkt 5.11.1 settes det som vilkår at stedet har godkjente ordensvakter. Det må foreligge en risikoanalyse som bakgrunn for bevillingshavers vurdering av vaktholdet.

Vedlegg 4

A KURSPROGRAM:

Ansvarlig Vertskap

KURSPROGRAM

08:30 – 09:00	Registrering og kaffe
09:00 – 09:15	Velkommen og presentasjonsrunde
09:15 – 09:45	MAKS uteliv - nedre Glomma
09:45 – 10:15	Alkoholens egenskaper og virkning
10:15 – 10:30	Pause
10:30 – 11:15	Alkoholoven og sentrale skjenkebestemmelser, skjenkekontroll og definisjon av åpenbart påvirket
11:15 – 12:00	Lunsj
12:00 – 12:30	Alkoholpolitisk plan og lokale retningslinjer
12:30 – 12:50	IK-alkohol, forebyggende brannvern, økonomi
12:50 – 13:20	Kommunikasjon/konfliktforebygging
13:20 – 13:35	Pause
13:35 – 14:30	«Trygg by» Samarbeid mellom kommune, politi og skjenkestedene
14:30 – 15:00	Quiz - Kahoot
15:00	Slutt

Søknad om festival og større arrangement til politiet

- Skal du ha skjenkebevilling må det søkes kommunen spesielt om det.
- Behandlingstid for skjenkesøknad 8 uker.

1. Informasjon om festival / arrangement	
Type arrangement:	
Skal det søkes kommunen om skjenkebevilling? JA/NEI	Søknad om skjenkebevilling må sendes kommunen på eget skjema.
Navn:	
Dato - fra / til:	
Sted:	
Ansvarlig arrangør:	
Kontaktperson:	
Mobilnummer:	
Mailadresse:	

2. Annen info	
Type artister / underholding	
Målgruppe:	
Antall besøkende:	
Navn på vakselskap:	
Kontaktperson for vakselskap:	
Mobilnummer til kontaktperson	
Antall frivillige, ca.: (navnene skal være tilgjengelige på festivalen)	

3. Vilkår som må være oppfylt og levert politiet senest 8 uker før arrangementstart. Nødvendige tillatelser og godkjenninger			
Etat / Navn	Type dokument	Vedlagt	Mottatt
Grunneier	Signert avtale om leie av grunn for arrangementet		
Brannvesen	Godkjenningsvedtak fra brannvesenet		
Politiet	Godkjent arrangement og trafikkavvikling		

**Skjemaet leveres politiet senest 8 uker før arrangementet skal starte.
Dokumenter i punkt 3 og 4 leveres sammen med søknaden**

Søknad om festival og større arrangement til politiet

- Skal du ha skjenkebevilling må det søkes kommunen spesielt om det.
- Behandlingstid for skjenkesøknad 8 uker.

4. Vilkår som må være oppfylt og levert politiet senest 8 uker før arrangementstart Nødvendige tiltak og forberedelser		
	Vedlagt	Mottatt
ROS - risiko og sårbarhetsanalyse		
Plan for gjennomføring av skjenking, (antall skjenkepunkter m.m.)		
Plan for kompetansekravet til de som skal skjenke alkohol		
Vaktplan: Antall godkjente ordensvakter med oppdragsbeskrivelse.		
Vaktplan: Antall verter med oppdragsbeskrivelse		

Krav og forventninger

Det er forventet at lov om vaktvirksomhet og forskrifter følges. Det betyr at det skal være tydelig for alle hvem som er vakter og verter. Dette gjelder både oppgaver og uniformering. Søknaden, sammen med en helhetsvurdering av arrangementet, vil ligge til grunn for vurderingen av behovet for politiets tilstedeværelse på arrangementet.

- Arrangør må dekke kostnaden for politiets tilstedeværelse.
- Arrangør er ansvarlig for å avtale med kontaktperson hos politi/kommune/brannvesenet om en eventuell befarng av arrangementsområdet når det er ferdig rigget og klart. Dette skal gjøres før arrangementet starter, slik at eventuelle justeringer kan gjennomføres.

Politiet vil på generelt grunnlag stille følgende krav til arrangementene:

- Åpenbart berusede personer skal bortvises fra arrangementet.
- Ved salg av alkohol må skjenkebevilling foreligge, samt at det iverksettes tiltak slik at det ikke skjenkes alkohol til mindreårige.
- Det må gjennomføres tiltak slik at nabolag ikke forstyrres unødvendig av støy, høy musikk eller lignende.
- Musikken må opphøre senest kl. 2300, hvis ikke dispensasjon er gitt.
- Trafikkregulerende tiltak utføres ved behov.
- Ved matservering må tillatelser fra mattilsynet innhentes.

Viser for øvrig til kommunens alkoholpolitiske retningslinjer og vilkår for festivaler og større arrangementer.

Skjemaet leveres politiet senest 8 uker før arrangementet skal starte.

Dokumenter i punkt 3 og 4 leveres sammen med søknaden

Internkontroll etter alkoholloven

Info om salgs- /skjenkested					Sak 17/6488	
Sted:						
Adresse:						
Bevillingshaver:						
Styrer:						
Stedfortreder:						
Ansvarshavende:						
Type sted	Bar:	Restaurant:	Hotell:	Annet:		
Antall ansatte	Totalt		Med AV-e kurs		Uten AV-e kurs	
Alkoholgruppe:	1		2		3	
Salgs-/skjenketid	Fra 08.00	Til 01.30 (02.30)	Åpningstid	Fra	Til	
Kontrollpunkter			Ja	Nei	Kommentar	
1	Er dokumentasjon tilgjengelig og oppdatert?					
2	Har dere rutiner som sikrer at vilkår blir fulgt?					
3	Har ansatte i virksomheten tilstrekkelige kunnskaper om kravene til virksomheten, herunder kravene til internkontroll?					
4	Har ansatte oversikt over hvordan virksomheten er organisert og hvordan oppgaver og ansvar er fordelt?					
5	Har virksomheten rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik?					
6	Foretar virksomheten systematisk og regelmessig gjennomgang av internkontrollen.					
7	Har virksomheten regelmessige personalmøter?					
8	Har virksomheten rutiner for å overholde reklameforbudet, herunder på sosiale medier?					
Dato	Kl.		Kontrollert av			
Underskrift ansvarshavende / tilstedeværende			Blokkbokstaver			

Internkontroll etter alkoholloven

- Det er kommunens ansvar å føre kontroll med at bevilningshavere overholder alkoholloven.
- Mangler ved bevilningshavers internkontroll skal føre til tildeling av to prikker.

1. Har stedet utformet et internkontrollsystem tilpasset egne utfordringer.

Har stedet beskrivelser av de tre hovedelementene i systemet:

- Kartlegging av utfordringer,
- forebyggende rutiner/tiltak og
- plan for oppfølging i praksis.

Kravet vil i utgangspunktet være oppfylt dersom virksomheten kan vise frem utfylte maler fra denne guiden, men det kan også oppfylles på andre måter. Kontrollen skal være veiledende og ikke vurdere kvaliteten på internkontrollsystemet, med mindre innholdet i systemet fremstår som åpenbart mangelfullt.

2. Hvordan brukes systemet i den daglige praksis

- Har de ansatte fått opplæring i relevant regelverk og stedets egne rutiner/tiltak
- Følger de ansatte de nedfelte rutinene
- Har virksomheten rutiner/tiltak for å rette opp feil og mangler i internkontrollen

Bevillingsmyndigheten kontrollerer de ansatte og ansvarlige på stedet, ved å stille spørsmål om opplæring, rutiner og oppfølging, som kan sammenlignes med beskrivelsen i internkontrollsystemet.

Spørsmål til ansatte:

- hvilken opplæring de har mottatt?
- om hvilke rutiner stedet har for alderskontroll?
- hva de skal gjøre dersom de observerer en åpenbart påvirket person?

Hvis ansatte ikke kjenner viktige rutiner knyttet til deres egne arbeidsoppgaver, vil dette «normalt» vurderes som en mangel ved internkontrollsystemet.

Observasjoner:

Hva skjer på stedet. Det kan være feil praktisering hvis de ansatte, i strid med stedets egne rutiner for alderskontroll, ikke ber om legitimasjon.

Slik skal internkontrollen dokumenteres: maler/sjekklister:

Det finnes to maler for å beskrive internkontrollsystemet, en for skjenkesteder og en for salgssteder. Malene er ment som hjelpemiddel, og det er ingen plikt til å bruke dem. Stedet kan lage sitt eget internkontrollsystem, så lenge kravene til innhold er oppfylt og det er reelt tilgjengelig for de som skal bruke det.

Internkontrollsystemet kan bestå av flere dokumenter, for eksempel vedlegg til deler av beskrivelsen, ansattlister med informasjon om opplæring og ansvar, oversikt over ansvarsfordeling mv.

Selv om bevilningshaver har stor frihet til å utforme internkontrollsystemet etter eget behov, er det krav om at det må finnes en samlet beskrivelse slik at det er mulig for kommunen å gi konkret veiledning og utføre kontroll. Dette innebærer f.eks. at systemet kan være nettbasert og lagres elektronisk eller være en del av et mer helhetlig internkontrollsystem mv. Det avgjørende er at beskrivelsen av systemet er praktisk plassert for å brukes i det daglige arbeidet og at den kan vises frem ved kontroll.

NOK ER NOK!

Maks
UTELIV

OVERSKJENING FORANDRER MER ENN
Å bli full på byen er ikke bra for noen. Din kveld er ødelagt og kan bli stengt. Ha respekt for de ansattes grensesetting. Et er langt mer enn din byr som står på spill.

FALSK LEGG, EKTE STRAFF.

Maks
UTELIV

DOKUMENTFALSK ER STRAFFBART
Saken blir anmeldt, havner på rullebladet og gjør det vanskelig med enkelte yrker, studieplasser og reiser til utlandet. Straffen er bøter eller fengsel for å fortaske, benytte eller låne andres legitimasjon.

NÅ VET DU DET.

INGEN UNNTAK!

Maks
UTELIV

VI HAR ALDERSGRENSE
Uansett hvor søt du er, om det bare er en uke til fødselsdagen din, eller om du kjenner mange som alt er inne. Aldersgrensen på servering av alkoholholdige drikker er endelig. Overtramp kan få følger for deg som vil inn, og skjenkestedet som slipper deg inn.

NÅ VET DU DET.

Krafttak mot fyll og bråk

Felles kamp mot rus og vold

150 kommunalt ansatte i Fredrikstad skal bli bedre på å håndtere rusmiddel og vold i samarbeid med politiet og utelivsbransjen. Bilde fra en av de mange møtene som er blitt avholdt.

Av HILDE RØDGE/STADEN 2008 kl. 01:00

I Helsebransjen, politiet og kommunen skal sammen etablere ansvarlig vertskap.

Av ANETTE TORJUSEN 22. februar 2008, kl. 01:00

Kommunen, politiet og utelivsbransjen samler seg om et felles prosjekt.

Restaurantbransjen vil lære mer

Markus Nagele ved Major-Stuen ønsker at Anne-Sofie M. Eriksen og kollegene også skal få opplæring. Dette kan gi et løft for hele bransjen, mener han. FOTO: GEIR A. CARLSSON

Av ELLEN ØPHALUS 16. februar 2008, kl. 01:00

Sjefer i restaurantbransjen i Fredrikstad håper at også ansatte skal få delta i opplæringen i ansvarlig vertskap.

Påske-fyller nektes adgang

Orderingene inge Jensen (fredrikstad), Per Stenius (Thorsholmen) og utelivsbransjen Fredrik Eriksen (Stuen), Mads Gornum (Sjøsø Kaffi) og Per Gunnar Strandberg (Restaurantgruppen) leverer strengere gjensvarer i påsken. Foto: Stig Nilsen

Av STIG NILSEN 15. april 2014, kl. 13:56

– Den som vil komme inn på restaurant må heretter drikke mindre før de går på byen, ellers blir de avvist allerede i døra.

Flere Fredrikstad-restaurant serverte overskudd

Flere av byens restauranter gikk med pene overskudd i fjor. – Og 2016 blir minst like bra, mener Pål Brygge innhaver Petter Eriksen.

DLL – Vi har lagt bak oss et veldig bra år med en positiv økonomi både i omsättning og lønnsnivå. Når vi er fornøyd med 2015 og 2016 blir minst like bra, sier Eriksen.

FØRBEREDET RESULTAT: Innhaver Petter Eriksen, her sammen med servitør Ingrid Adenisevskaja, ved Pål Brygge legger ikke skjul på at han er fornøyd med fjorårets resultat. Foto: Marius Holten

Sarpsborg – en trygg utelivsby

TRYGT I SARPSBORG: Politiets statistikk for de siste årene viser at Sarpsborg er en trygg by i helgene, der det skjer lite vold i forbindelse med utelivet. Foto: Mats Duan
Av Geir Bjørnstad Sarpsborg Arbeiderblad
Publisert: 12. oktober 2014, kl. 08:49
Sjansen for å bli utsatt for vold under en bytur i Sarpsborg er minimal

Nulltoleranse for medbrakt drikke

HYGGELIG FOR ALLE: SLT-koordinator i Sarpsborg kommune, Tone Faale, ber sarpinger som skal feire nyttårsaften på torget om å vise hensyn til at det er et familiearrangement og minner om at alkoholloven gjelder hele året, også på nyttårsaften. Det er derfor nulltoleranse for å ta med alkoholholdig drikke inn på torget. FOTO: JARL M. ANDERSEN

Av Geir Bjørnstad, Sarpsborg Arbeiderblad

Publisert: 31. desember 2015, kl. 06:45 Sist oppdatert: 31. desember 2015, kl. 06:45

Du kan gå glipp av nyttårsfesten dersom du går ut litt for hardt med drikkingen under nyttårsmiddagen eller tar med deg champagneflaska til torget.

– Alkoholloven gjelder hele året, også på nyttårsaften, minner SLT-koordinator Tone Faale i Sarpsborg kommune om.

Vil påskefylla til livs

STRENGERE: Utelivsbransjen vil denne påsken stramme inn praksisen for å hindre overskjenking. Jørgen Andreas Andersen (Olavs Pub), Inge Jensen (politiet), Tone S. Faale (SLT-koordinator i Sarpsborg), Per Marius Thorbjørnsen (politiet) og Raymond Larsen (Neptun Pub) er sikre på at en reduksjon av overskjenking vil skape mye hyggeligere stemning på utestedene i Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler. FOTO: JARL M. ANDERSEN (Foto: Jarl M. Andersen)
Av Geir Bjørnstad Sarpsborg Arbeiderblad
Publisert: 16. april 2014, kl. 14:22 Sist oppdatert: 16. april 2014, kl. 14:39

Utelivsbransjen strammer nå inn på praksisen med å si nei til gjester som allerede har fått i seg mer enn nok alkohol.

Nulltoleranse for taxi-driking

Slik skal de bekjempe julebordsfylla

FELLES KAMP: Politiet, restaurantnæringen og kommunen er klare for en ny julebordsesong ? uten flatfyll. Fra venstre: Roger Bøe (Sarpsborg-politiet), Sten Johnsen (Dickens), Simon Feldt (Førtito Bar og Bowling), Morten Riise (Oppe og Nede), Bente Holm Sælid (leder i MAKS-forum), Napoleon Stafylarakis (Pizzanini og Knossos), Nina Bratland (Edvarts), Steinar Martinsen (Sportspuben), Jan Audun Berntsen (Sarpsborg kommune) og Jørgen Andersen (Olavs Pub) FOTO: JARL M. ANDERSEN (Foto: Jarl M. Andersen)

Av Geir Bjørnstad Sarpsborg Arbeiderblad

Publisert: 21. november 2014, kl. 05:30 Sist oppdatert: 21. november 2014, kl. 06:45

Terskelen for å nekte julebordsgjester alkoholservering er lavere i år enn tidligere
Før påsken i år strammet utelivsbransjen i Nedre Glomma inn praksisen for når de skal nekte alkoholservering til personer som allerede har fått i seg mer enn nok flytende.

Årets julebordsesong er den første med denne nye praksisen.

Skal kurse dørvaktene før julebordsesongen

AV KAREN ØRGERSTEDT 11. NOVEMBER 2014 KL. 01:00

For julebordsesongen skal dørvaktene på byens utesteder kurser av Utekontakten, skjenkekontrollørene, kommunen og politiet.

«Målet er å redusere vold og ordensforstyrrelser, forebygge og få bort overskjenking og skjenking til mindreårige. Kursene går inn under prosjektet "Ansvarlig vertskap". - Vi vil gi de informasjon om hvilke lover og regler som gjelder. Vi tror dette kan være et positivt virkemiddel, sier Øivind Nilsen.»

I front på forebygging

28/07/2016 Av Morten Øby Sarpsborg 24.

I går holdt Sarpsborg kommune minikurs for de som skal servere under Tusenårsfesten.

Det er ingen selvfølge.

kap 7

Nyttige lenker

Kommunene

www.fredrikstad.kommune.no
www.hvaler.kommune.no
www.sarpsborg.com

Samarbeidspartnere:

<https://www.politi.no/>
<http://fredrikstad-nf.no/>
<http://www.pss-securitas.no/>
<http://qsecurity.no/>
<https://www.facebook.com/TRYGG-24-491940217607229/>
<http://www.securitas.no/no/kontakt/Vaare-kontorer/Ostfold/>

Kompetanse og ressurser:

www.rus-ost.no
www.fylkesmannen.no/Ostfold/
www.Helsedirektoratet.no
www.kommunetorget.no
<https://fhi.no>
www.nho.no

Skjemaer:

<https://www.fredrikstad.kommune.no/globalassets/dokumenter/naring-miljo-og-samfunn/naring/festival-skjema-med-skrivertilgang-20.2.17-3.pdf>

"I Sarpsborg kobles MAKS uteliv også til arbeid med alkovett gjennom AV-OG-TIL"

Bente Holm Sælid, AV-OG-TIL koordinator Sarpsborg

Helge Gulbrandsen og Inge Jensen Fredrikstad politistasjon

*«Det er langt hyggeligere på byen
nå enn det var for noen år siden.
Akkurat det er det ingen tvil om»*

Inge Jensen, politiet Fredrikstad

